

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 400 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

TAALGEBRUIK BIJ DE RECHTSBEDELING IN BELGISCH KONGO

Het behoort het Rechtskundig Weekblad de aandacht van zijn lezers te vestigen op een gebeurtenis die de Vlaamse rechtswereld niet onverschillig zal laten.

Op 9 Januari i.l. werd door de Rechtbank van eerste aanleg te Elizabethstad het eerste vonnis geveld dat in Belgisch Kongo in onze taal werd uitgesproken.

De tekst van dit vonnis verschijnt in het tegenwoordig nummer.

De Rechtbank, die het uitgesproken heeft, heeft het nodig geoordeeld het gebruik van de Nederlandse taal in het behandeld geval te verantwoorden en er worden in het vonnis vrij uitvoerige beschouwingen in het midden gebracht betreffende de juridische gronden waarop de magistraten in Belgisch Kongo zich kunnen steunen om Nederlandse vonnissen uit te spreken.

Juist de noodzakelijkheid van deze motivering wijst erop hoezeer dit vonnis in de rechtswereld onzer kolonie een verrassing zal zijn. De Rechtbank stelt zich op het standpunt, dat ook gehuldigd wordt in de wet van 15 Juni 1935, namelijk dat de taal van de gedaagde de taal dient te zijn van het vonnis.

Het past hier een oprechte hulde te brengen aan de Heer J. E. A. Grootaert, rechter in de Rechtbank van eerste aanleg te Elizabethstad, die de moed heeft gehad met een langdurige traditie te breken en in de zaak, die hem was onderworpen en waarin een Vlaamssprekend betichte terechtstond, een in het Nederlands gesteld vonnis uit te spreken.

Dit geval stelt opnieuw aan de orde de noodzakelijkheid om langs wetgevende weg de nodige maatregelen te nemen opdat er definitieve maatstaven zouden worden aangegeven voor het taalgebruik bij de rechtsbedeling in Belgisch Kongo.

Laten wij hopen dat de moedige daad van de Heer Rechter Grootaert er zal toe leiden dit lastig vraagstuk op te lossen op een wijze die de Vlamingen de zekerheid zal geven dat ze in de kolonie van hun land op de meest volstrekte wijze hun gerechtszaken in hun eigen taal zullen kunnen doen behandelen.

De Redactie.

OVER AFDOENDE EN NIET AFDOENDE GRONDEN TOT ECHTSCHIEDING (slot)

In tegenstelling met de zoëven vernoemde klassieke theorie, die een onderscheid maakt tussen de « causes péremptoires » en de « causes non péremptoires de divorce », gaan wij over tot het bestuderen van een meer modern stelsel, dat radikaal alle afdoende of absolute gronden verwerpt.

Tot deze laatste opinie, die, onzes dunkens, de voorkeur moet genieten, behoren onder meer volgende rechtsgeleerden : Treilhard, Locré, Piérard, Merlin, Willequet, Prof. Debra en Jamar. Daarbij citeren wij nog het *Répertoire pratique de droit belge* en enkele vonnissen en arresten uit de Pasicrisie en de Belgique Judiciaire, die ééinstemmig het bestaan der « causes péremptoires » als ongegrond beschouwen.

Zoals reeds gezegd, wordt nergens in de voorbereidende werken gesproken over of zelfs een allusie gemaakt op het *distinguo* : « causes péremptoires » en

« causes non péremptoires » ; alhoewel de artikelen 229 tot 232 van de Codex zeer uitvoerig werden besproken en talrijke amendementen er op ingediend werden. Treilhard (zie Locré, t. II, p. 567, n° 20) bij het behandelen van het overspel, alsook van de grove beledigingen en de schandestraften, drukt zich uit als volgt : « ces trois causes sont appelées des causes déterminées ; elles consistent en faits dont la preuve doit être administrée aux tribunaux qui prononcent dans leur sagesse. » En inderdaad, het staat de rechter vrij te onderzoeken naar billijkheid of de ingeroepen en bewezen gronden bezwarend genoeg zijn om een huwelijk te ontbinden. Zodus moet de rechtbank nooit automatisch, op grond der artikelen 229, 230 en 230 van het B. W. de echtscheiding toestaan ; de wet zegt duidelijk dat deze kan gevorderd worden !

Zo ook, naar de mening van Locré, moeten even-

min de artikelen 229, 230 en 232 van het B.W. geïnterpreteerd worden als bevattende zogenaamde « causes péremptoires de divorce ». De gronden voorzien door deze drie artikelen zijn niet formeel te onderscheiden van deze, door het artikel 231 vermeld; want geen enkel onder hen kan de rechter er toe verplichten het huwelijk te ontbinden.

Er dient nochtans opgemerkt dat Locré slechts op één plaats de bewoordingen « causes péremptoires de divorce » bezigt, en dan nog is het in volledig akkoord met de wettekst. Het artikel 233 van de Codex voorziet echter dat bij onderlinge en volgehouden toestemming van de echtgenoten, uitgedrukt op de wijze die de wet voorschrijft, er een afdoende grond bestaat tot het scheiden. « *Le consentement mutuel et persévérant des époux*, schrijft Locré in « *Législation civile, commerciale et criminelle* » op pagina 567, n° 20, ...qu'il existe par rapport à eux une cause péremptoire de divorce. (Locré citeert hier letterlijk de tekst van artikel 233!) Ainsi les conditions et les formes imposées doivent garantir l'existence d'une cause péremptoire; le consentement mutuel, dont il est question, ne consiste pas dans l'expression d'une volonté passagère, il doit être le résultat d'une position insupportable... ».

De classificatie in afdoende en niet afdoende gronden wordt onder meer gecriticeerd door Piérard. Voor hem kan het overspel geen afdoende oorzaak zijn tot het scheiden, want dikwijls is het slechts een *gewone daad van ontrouw*, zonder vrijwillig en beledigend te zijn, zodat de echtscheiding niet altijd de *plano* moet toegestaan worden. Piérard steunt zijn stelling op de bekende rechtsspreuk: « *volenti non fit injuria* » om door een uitzonderingsgeval (bv. overspel door uitlokking) te weerleggen hetgeen als algemene regel vooropgesteld werd door de klassieke auteurs, namelijk dat overspel altijd de echtscheiding voor gevolg heeft. Zijn procédé zou dus wellicht kunnen gecritiseerd worden, moest het enkel en alleen beschouwd worden van uit dit standpunt van « uitzondering » en « algemene regel », want toch blijft het adagium altijd waar: « *les exceptions confirment la règle* ». Doch Piérard beschouwt de zaken anders en voor hem, zoals voor ons, is en blijft de grote regel voor het toestaan van de echtscheiding: de volledige vrijheid van de rechter om het huwelijk al dan niet te ontbinden, mits naar billijkheid en overeenkomstig de wet te oordelen.

« Si les faits reprochés ont été commis du consentement de l'époux demandeur, lezen wij in Piérard, tome I, blz. 205, n° 92, il faudra rejeter la demande en divorce. Mais ce ne serait pas par une fin de non recevoir proprement dite (hier gebruikt hij de woorden zelf van zijn tegenstrevers, voor dewelke het overspel bij uitlokking of toestemming van de aanlegger een grond van niet-ontvankelijkheid is) que la demande du mari, qui a favorisé les désordres de sa femme, devrait être rejetée! Elle devrait l'être comme non fondée, comme reposant sur un fait qui ne constituerait pas un véritable adultère considéré par rapport aux époux entre eux-mêmes? Rien autre chose que la violation de la foi qu'ils se sont jurés réciproquement! » Zodus, in geval het overspel bedreven werd door aansporing of bij toestemming van de andere echtgenoot, zal de rechtbank het huwelijk niet mogen ontbinden, aangezien er hier geen eigenlijk overspel bestaat. De rechter verliest bijgevolg, naar de mening van Piérard, alle appreciatierecht in dergelijke gevallen; het staat hem niet vrij de echtscheiding al dan niet uit te spreken. Verder verstaan wij niet goed hoe Piérard op die wijze tot het besluit komt dat artikelen

229 en 230 nooit een peremptoir karakter vertonen!

Hij tracht immers geheel zijn theorie inductief op te bouwen, wat sommige nadelen voor gevolg heeft. Als vertrekpunt neemt hij de daad van ontrouw, of het oneigenlijk overspel, waarbij het onlogisch zou wezen de echtscheiding de *plano* toe te staan. Zo komt hij tot het besluit dat nooit het huwelijk automatisch moet ontbonden worden, zelfs niet bij toepassing van artikelen 229, 230 en 232 van het B. W. Dit is, onzes dunkens, een « *tour de force* » die geen voldoende uitleg geeft! Het is dan ook niet te verwonderen dat eminente juristen, zoals De Page, optreden tegen de stelling van Piérard « *à en croire certains auteurs* (p. ex. Piérard), zegt De Page in zijn « *Traité élémentaire*, tome I, n° 854, l'adultère et l'entretien de concubine ne seraient pas des causes péremptoires puisque le fait de l'infidélité, même constant, ne suffit pas. Il faut encore qu'il soit volontaire et outrageant. Même en matière d'adultère le juge conserve donc son pouvoir d'appréciation. Cette opinion procède, semble-t-il d'une méprise. Elle confond le fait matériel, qui sert de base à la cause du divorce et la transformation de celui-ci en cause de divorce par la réunion des quatre conditions requises... »

Ofschoon wij er reeds op gewezen hebben dat De Page's theorie der peremptoire gronden te verwerpen is, moeten wij hem een zekere verdienste toekennen, want hij heeft het zwakke punt van Piérard ontdekt.

Een dergelijke uitleg treffen wij aan bij Merlin, en dit is niet te verwonderen; zegt Piérard immers niet op blz. 205 van tome I: « *l'opinion dont je me fais l'écho est celle de Merlin* ». Volgens Merlin eveneens moet de rechter weigeren de echtscheiding toe te staan aan de echtgenoot, die zijn mede-echtgenoot opzettelijk heeft laten verleiden om de ontbinding van het huwelijk te bekomen. De reden hiervan is dat er hier geen echt overspel bestaat en bijgevolg geen rechtsgrond tot de echtscheiding.

In zijn werk « *Adultère* » pagina 206 verdedigt Merlin zijn standpunt door een definitie te geven van het overspel, definitie die, onzes dunkens, aan geen critiek dient onderworpen. « *qu'est-ce que l'adultère? l'adultère n'est rien d'autre que la violation de la foi que les époux se sont jurée réciproquement*. Or, la femme ne viole certainement pas cette foi lorsque c'est du consentement du mari lui-même qu'elle reçoit un homme entre ses bras... »

In « *Du Divorce* » blz. 59, schrijft Willequet dat de rechter de grootste vrijheid geniet bij het oplossen van de vraag of al dan niet het huwelijk moet ontbonden worden, op grond van art. 231 van het Burgerlijk Wetboek. « *Dire que le juge est appréciateur souverain du caractère des faits invoqués comme base de l'action en divorce, dans le cas de l'article 231, c'est dire que le jugement dépendra de l'impression que les circonstances de fait produiront. La sagesse et l'expérience des magistrats sont en cette matière le guide les plus certain* ». Er zal bijgevolg beroep gedaan worden op de wijsheid en de ervaring van de rechter, die oordeelt naar billijkheid. Wat de bepaling van het artikel 230 van de Codex betreft, zijn wij geenszins van de mening van Willequet, wanneer deze spreekt van het overspel als een peremptoire reden tot de echtscheiding. Op blz. 70 van zijn werk « *du divorce* » lezen wij: « *le sens de l'article 230 signifie que, lorsque cet adultère existe, avec entretien de concubine dans la maison conjugale, il y a là une cause péremptoire de divorce* ».

Wij zien niet goed in waarom het materieel bewezen feit van overspel, waarvan er spraak is in het artikel 230, altijd de *plano* de echtscheiding moet te weeg

brengen, terwijl hetzelfde feit een niet peremptoir karakter zou kunnen vertonen, als men zich steunt op artikel 229! Of is het overspel van de man, dewelke een bijzit houdt in de echtelijke woonst, steeds een veel zwaardere belediging dan dit van de vrouw, zodat het eerste in tegenstelling met het tweede, een peremptoire grond uitmaakt? Wij denken het niet; dit was geenszins de bedoeling van de wetgever, bij het opstellen van de artikelen 229 en 230 van de Codex, waarin er spraak is van een simpele *mogelijkheid* om het huwelijk te ontbinden.

Zoals de Heer G. Debra het juist doet opmerken, is de indeling in afdoende en niet-afdoende gronden tot echtscheiding niet alleen ongegrond omdat men geen spoor ervan vindt in de wettekst en omdat er in de voorbereidende werken nergens melding van gemaakt wordt, maar daarbij biedt zulke indeling grote moeilijkheden. Op blz. 38 van «De belediging van erge aard als grond tot echtscheiding» lezen wij: «Wat moet, volgens de voorstanders van dit onderscheid, de rechter doen, wanneer een man echtscheiding vraagt, en door een strafvonnis het overspel van zijn vrouw bewijst, wanneer de vrouw aanbiedt te bewijzen dat haar echtgenoot haar tot overspel heeft angespoord? De echtscheiding *de plano* toestaan ware moeilijk te verdedigen; «*volenti non fit injuria*» en een enkwest aanvaarden ware (toegeven dat overspel geen beslissende grond van echtscheiding is».

Indedaad, zoals de Heer Debra het aangeeft, kan de echtscheiding in dit geval *niet automatisch* toegestaan worden; dit ware in tegenstrijd met alle moraliteits- en rechtsprincipes. Het latijns adagium «*volenti non fit injuria*» is en blijft steeds waar! De auteurs van de klassieke theorie hebben dit wel begrepen, en zo, om het onderscheid tussen afdoende en vrije gronden niet te moeten opgeven, verklaren zij dat dergelijke gedraging of uitlokking van overspel als een reden van niet-ontvankelijkheid moet aangezien worden. En de Heer Debra vervolgt op blz. 39 met het citeren van een beroemd gebleven advies van de Procureur-generaal Jottrand in 1909: «attendu que ce serait calomnier la loi que de soutenir qu'elle a voulu, alors que l'article 213 C.C. range parmi les devoirs respectifs des époux la protection que le mari doit à sa femme, qu'un mari violant ce devoir jusqu'à tendre à son épouse le plus odieux des pièges, puisse après l'y avoir fait tomber, se prévaloir de cette chute voulue et provoquée par lui pour obtenir contre elle le divorce» (zie: Belg. Judic. 1936-849).

Jamar neemt insgelijks geen peremptoire gronden voor de echtscheiding aan, alhoewel hij uitdrukkelijk een verschil maakt tussen reden tot echtscheiding en belediging van erge aard. (door reden, verstaan wij de rechtsgrond aangegeven door de wet). Dergelijk onderscheid is ongetwijfeld gewettigd, daar het Burgerlijk Wetboek zelf de speciale gronden, namelijk het overspel en de schandestraf, in de artikelen 229, 230 en 232 behandelt, terwijl de anderen, dit zijn de beledigingen en mishandelingen, vermeld staan in het afzonderlijk artikel 231! «Le tribunal peut considérer ces faits comme *injures graves*, zegt Jamar in het Répertoire décennal de Jurisprudence belge, in datum 1880-1890, blz. 737, surtout si la femme n'a pas soutenu que son mari avait entretenu une concubine au domicile conjugal. *Les causes de divorce* sont de stricte interprétation et ne peuvent être confondues arbitrairement entre elles. En conséquence, l'entretien par le mari d'une concubine dans la maison conjugale, cause spéciale de divorce (art. 230 C.C.), ne peut jamais être considérée comme injure grave...»

Dat het onderhoud, door de man, van een bijzit

in de echtelijke woonst, altijd een bijzondere grond is, en valt onder toepassing van het artikel 230 van de Codex, nemen wij graag aan; doch wat denken van het overspel van de vrouw, wanneer het veroorzaakt werd door haar man?

Moet de rechter zich dan ook baseren op het enkel artikel 229, dat het overspel der vrouw behandelt, zonder rekening te houden met het beledigend karakter van dit materieel bewezen feit? Wij denken van ja: dergelijk overspel vertoont geen beledigend karakter en de rechtbank zal daartoe het adagium «*volenti non fit injuria*» invoeren. Dit heeft Jamar wel begrepen als hij het volgende citeert in het Répertoire van 1880-1890, op pagina 62: «La circonstance que le mari aurait connu, toléré ou facilité les relations coupables de sa femme, ne le rend pas non recevable à intenter contre elle une action en divorce pour cause d'adultère». Dit is als een kaakslag gegeven aan de klassieke theorie, die, om het bestaan der «causes péremptoires de divorce» niet te moeten opgeven, zich hier beroept op het artikel 231.

Onder de rubriek «Divorce et Séparation de corps» behandelt het *Répertoire pratique du droit belge* van het jaar 1931 het probleem der gronden tot echtscheiding. Het verwerpt op categorieke wijze alle verschil tussen facultatieve en absolute gronden. Daartoe steunt het Répertoire zich op de hypothese van de uitlokking der vrouw door haar mede-echtgenoot. «On ne peut admettre la division faite par certains auteurs entre les causes déterminées de divorce qui seraient facultatives et celles qui seraient péremptoires ou absolues. En effet, parmi les causes que ces auteurs considèrent comme péremptoires, figure l'adultère de la femme. Comment concilier ce caractère péremptoire avec l'hypothèse d'un adultère provoqué par le mari? Une seule cause de divorce est péremptoire: c'est la cause indéterminée prévue par l'article 233, dans le divorce par consentement mutuel et qualifié telle par la loi elle-même. En réalité, aucune cause déterminée de divorce n'est absolue, ni péremptoire; toutes laissent au juge un *liberté d'appréciation*» (zie: Répert. Prat.; Du divorce et de la séparation de corps, n°s 22 et 23).

Dit is, onsdunkens, de juiste oplossing van het probleem: er zijn immers *bepaalde gronden* (zie artikelen 229, 230, 231 en 232) naast de *onbepaalde gronden tot de echtscheiding* (zie artikel 233). Voor de onbepaalde gronden zal de rechtbank de echtscheiding *moeten* toestaan, wanneer zulks de wil is van de beide verschijnende partijen; voor de andere gronden *kan* de rechter nooit verplicht zijn het huwelijk *de plano* te ontbinden, dit ware het bevoordelingen van de ene partij ten nadele van de andere.

Het is interessant te zien hoe hiermede het Nederlands Wetboek geenszins akkoord gaat; wij hoeven slechts Diephuis daartoe te consulteren. In het vierde gedeelte van zijn werk «Het Nederlandsch burgerlijk recht», blz. 504, schrijft Diephuis: «*Echtscheiding kan nimmer door onderlinge toestemming plaats grijpen*, dit volgens het artikel 265. Wat dit artikel bedoelt, is een uitdrukkelijke uitsluiting van de divorce par consentement mutuel, in de Code Napoléon toegelaten, maar hier te lande ook vroeger onbekend, die zonder opgave van gronden door de echtgenoten te zamen kan worden aangevraagd, en door de rechter worden uitgesproken.» En Diephuis vervolgt zijn uiteenzetting: «Beide echtgenoten kunnen gelijkelijk de een tegen de ander, die daartoe aanleiding gegeven heeft, echtscheiding vorderen. De gronden, waarop zulks kan, zijn voor en tegen de man en de vrouw dezelfde. Er zijn 4 gronden: overspel, kwaadwillige ver-

lating, veroordeling tot een onderende straf na het huwelijk uitgesproken en de zware verwondingen of de zodanige mishandelingen door de ene echtgenoot jegens de andere gepleegd... » Merkwaardig is het dat volgens het Nederlands Burgerlijk Wetboek de beledigingen geen grond opleveren tot echtscheiding: er moeten lichamelijke mishandelingen zijn.

In verband met de moderne theorie, die alle onderscheid tussen « causes péremptoires » en « causes non péremptoires » verwerpt, geven wij een *arrest van het Beroepshof van Brussel*, in dato 4 Februari 1933 (zie: Belgique Judiciaire, 1933, col. 229). Volgens dit arrest is het overspel, zelfs al werd het gepleegd door de vrouw, nooit een péremptoire grond tot echtscheiding. Zodus zal de man, het overspel toegelaten hebbend, geen ontbinding van de huwelijksbanden kunnen vorderen. Zo ook heeft men het *arrest van het Hof van Verbreking* in dato 30 Januari 1936 (zie: Pas. 1936, I, 137), dat het overspel door verkrachting van de vrouw behandelt. Dat arrest houdt de volgende redenering: het kan gebeuren dat een overspel een niet beledigend karakter vertoont, zo wanneer de man niet alles heeft gedaan om het overspel van zijn vrouw te verhinderen, bij voorbeeld indien hij zijn vrouw doet verleiden. In dergelijk geval zou de rechter een grove fout begaan moest hij automatisch het huwelijk ontbinden; het ware echter een uitnodiging tot het plegen van nieuwe schandelijke gedragingen, om de echtscheiding te bekomen.

Nadat wij alzo de opinie van de rechtsleer onderzocht hebben over het verschil tussen « causes péremptoires » en « causes non péremptoires », opinie die verdeeld was, daar sommige rechtsgeleerden dit onderscheid aannemen, terwijl de anderen het stelselmatig verwerpen, geven wij het woord aan de rechtspraak.

4. De rechtspraak.

In het algemeen verwerpt de Belgische rechtspraak de afdoende gronden tot echtscheiding.

In la Belgique Judiciaire van 1933, col. 229, wordt een *arrest van het Hof van Beroep te Brussel* in data 4 Februari 1933 vermeld, dat de péremptoire gronden verwerpt: « attendu que l'on ne peut considérer l'adultère de la femme comme cause péremptoire de divorce, enlevant au juge tout pouvoir d'appréciation des faits qui lui sont soumis, et ne lui laissant que l'obligation formelle d'admettre le divorce, lorsque la preuve de l'adultère de la femme lui est fournie... Attendu que cette violation cesse d'être outrageante et offensante pour l'époux qui a toléré ou provoqué la conduite illicite de sa femme... »

Een veroordeling van de *Correctionele Rechtbank van Brussel*, in dato 19 Juni 1912 (zie: Pas. 1912, III, 286) houdt ook geen rekening met de zogenaamde afdoende oorzaken tot echtscheiding, en uit derhalve de mening dat het overspel soms zijn beledigend karakter verliest, zodat de rechter dan niet meer de plano de echtscheiding zou kunnen toestaan. De klassieke auteurs nemen dit niet aan; voor hen is er dan geen overspel, maar enkel een beledigend feit dat valt onder toepassing van artikel 231. « Attendu que la prévenue D... soutient que, si l'existence des faits est établie, ils ne revêtent pas le caractère délictueux parce qu'il auraient été perpétrés avec la connivence de son mari, qui recherchait dans l'inconduite de sa femme le moyen de se procurer les ressources qui lui manquaient... »

De *Burgerlijke Rechtbank van Bergen* in dato 27 April 1939 is van eenzelfde opinie en neemt insgelijks niet aan dat, in geval er uitgelokte daad van

overspel bestaat, de rechter zich beroepen kan op het enkel artikel 231 van de Codex, om alzo het zagezegd peremptoir karakter geen geweld aan te doen. In de Pasicrisie 1930, III, 36, vinden wij de uitspraak van die rechtbank, dewelke luidt als volgt: « Attendu que l'action a pour but de faire admettre le divorce au profit de la partie demanderesse, et que cette action est basée sur l'adultère. Attendu que le demandeur sollicite le divorce de plano, mais que la défenderesse oppose à ces prétentions le fait que les relations adultérines, dont elle s'est rendue coupable, ont été provoquées et encouragées par son mari, que partant l'adultère n'a point en l'espèce le caractère offensant requis pour pouvoir constituer la cause de divorce visée par l'article 229 C. C. ».

Een *arrest van het Hof van Verbreking* in dato 30 Januari 1936, schijnt nochtans het onderscheid tussen afdoende en vrije gronden niet te verwerpen, maar geeft een verklaring ervan, die in feite alle belang er aan ontnemt. Dit arrest, dat duidelijk laat vermoeden dat er gevallen zijn van overspel, waarbij de rechter niet de plano de echtscheiding moet toestaan, breekt bijgevolg af met het traditioneel onderscheid der klassieke auteurs, en dit op een onrechtstreekse wijze. Het luidt: « Attendu que l'adultère est une cause péremptoire de divorce mais en ce sens seulement que, dès qu'ils est reconnu que, dans les circonstances où il a eu lieu, la violation de la foi conjugale qu'il implique, revêt un caractère offensant pour le mari, il n'est loisible au juge de refuser le divorce. Mais que la loi n'a pas érigé l'adultère de la femme en cause absolue de divorce... que le pouvoir judiciaire conserve à l'égard de cette cause la faculté d'appréciation... » Bijgevolg is het overspel der vrouw geen afdoende oorzaak tot echtscheiding; mogen wij hieruit niet besluiten, dat ook het overspel van de man een niet absoluut karakter moet hebben?

In Frankrijk is de rechtspraak meer partijganger van de klassieke theorie, wat duidelijk blijkt uit enige arresten van Franse hoven. Nochtans, in de laatste jaren hecht men een groter belang aan het modern stelsel, en verwerpt men alle onderscheid tussen absolute en vrije gronden.

Een *arrest van een Frans Beroepshof* van 1886 (zie: Dall., Pér. « Jurisprudence générale », 1886, II, 31) maakt een principieel verschil tussen dergelijke gronden tot echtscheiding, en behandelt het overspel van de man op eenzelfde voet als dit van de vrouw. « L'adultère du mari est une cause péremptoire de divorce, même s'il a été commis en dehors du domicile conjugal, et les tribunaux sont tenus de prononcer le divorce, lorsque la demande est fondée sur cette cause. Cette loi du 27-7-'84 supprime tout différence entre l'adultère du mari et celui de la femme au point de vue du droit de demander le divorce. » Dit is ongetwijfeld in volle tegenspraak met de wettekst, die het overspel der vrouw in een afzonderlijk artikel behandelt.

Een ander arrest, maar van het *Frans Hof van Verbreking* in dato 29 Januari 1936 (zie: Dall., Pér. 1937, I, 15) houdt insgelijks aan het traditioneel onderscheid: « l'adultère est une cause péremptoire de divorce, dès lors le juge ne peut, quand l'adultère est matériellement établi, refuser de prononcer le divorce... ».

Eindelijk een recent *arrest van een Frans Hof van Beroep* in dato 10 Mei 1937 (zie: Dall., Pér. 1938, I, 55), is van een tegenovergestelde mening en laat wel vermoeden dat, volgens zijn stelling, er geen onderscheid is tussen « causes péremptoires » en « causes non péremptoires ». Dit arrest neemt aan dat er, in

geval van overspel bij uitlokking geen afdoende reden bestaat om het huwelijk ipso facto te ontbinden. « Attendu qu'il est évident que l'adultère ne peut servir de base à une demande en divorce que s'il est le fait d'un conjoint ayant l'intention coupable de se soustraire au devoir de fidélité; que cette intention coupable, élément juridique essentiel de l'adultère envisagé en tant que cause de divorce... »

5. Besluit :

Alhoewel de meeste auteurs de traditionele theorie aannemen van het onderscheid tussen afdoende en niet afdoende gronden tot echtscheiding, zijn wij van mening dat *dergelijk onderscheid op niets gegrond is, en van geen belang is in de praktijk*. Het appreciëren van een grond tot echtscheiding is een feitenkwestie, zodat men geenszins vooraf bepalen mag in welke gevallen de rechter de echtscheiding al dan niet moet toestaan. Dat de indeling in absolute en vrije gronden op niets gegrond is, blijkt uit het feit dat er *geen spoor van te vinden is in de wettekst* en dat de *voorbereidende werken er geen melding* van maken. In de wet staat nergens bepaald dat de rechter verplicht wordt het huwelijk te ontbinden, tenzij in het welbepaald geval van artikel 233. Wat meer is, zijn de *auteurs van de klassieke school niet altijd logisch met henzelfen*, want meer dan eens spreken zij zich uitdrukkelijk tegen: wij hoeven daarom slechts te verzenden naar het stelsel van De Page, waarin meer dan één contradictie voorkomt.

Het onderscheid tussen péremptoire en niet péremptoire

toire gronden biedt nog een andere moeilijkheid: immers, de man kan zijn vrouw opzettelijk laten verleiden, om aldus de echtscheiding te bekomen. Moest in dergelijk geval de rechter altijd verplicht zijn de plano het huwelijk te ontbinden, zou dit natuurlijk leiden tot wraakroepende misbruiken. « Volenti non fit injuria » is een adagium dat door de rechtspraak meermaals aangewend werd om alle péremptoire oorzaken te verwerpen. En ten slotte dient een dergelijk onderscheid verworpen, op grond van het maatschappelijk en het zedelijk belang. « Actuellement, zegt A. Mollier in zijn boek, La question du divorce, op blz. 73, il est de politique courante chez les jeunes gens qui se marient, de déclarer: « après tout, si cela ne va pas, on divorcera ! »

Merken wij alleen op dat zulke redenering een noodlottig gevolg is van het aanvaarden der absolute gronden, waarbij de rechtbank altijd automatisch het huwelijk zal ontbinden. En is het dan niet te verwonderen dat de echtscheiding in sommige landen een alledaags feit geworden is? Dit moest dan ook zijn weerslag laten voelen in de schandelijkste misbruiken, zoals prostitutie, verkrachtingen, enz., die een volk naar het verderf leiden.

Het zal bijgevolg de taak wezen van de rechter, die gelast wordt met een procedure in echtscheiding, te oordelen naar *billijkheid en volgens de algemene principes van moraliteit en recht*.

F. VAN MEENEN,

Pleitbezorger te Brugge.

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer. — 25 October 1951.

Eerste Voorzitter: M. Louveaux.

Raadshere-Verslaggever: M. Giroul.

Advocaat-generaal: M. Janssens de Bisthoven.

Bediendencontract. — De schorsing van de uitvoering van het contract wegens arbeidsonbekwaamheid verlengt niet de overeenkomst met de duur van de schorsing.

De schorsing van de uitvoering van het bediendencontract krachtens art. 8 van de wet van 7 Augustus 1922 heeft niet een verlenging van het contract ten gevolge met een duur, gelijk aan die der schorsing. Art. 9 van voormelde wet verleent slechts dan aan de bediende recht op de daarbij voorziene vergoeding, wanneer de werkgever, zonder inachtneming van een opzeggingstermijn wegens arbeidsonbekwaamheid een einde heeft gemaakt aan het contract.

Die vergoeding komt aan de bediende niet toe, indien de werkgever hem reeds vóór zijn ziekte heeft opgezegd met inachtneming van de wettelijke opzeggingstermijn.

Terbaey t/Gemeente St. Pieters Woluwe

Gelet op het bestreden vonnis, de 27ste Februari 1950 gewezen door de Rechtbank van eerste aanleg te Brussel;

Over het enig middel :

Schending van de artikelen 8, 9, 12 en 17 van de organieke wet van 7 Augustus 1922 op de bediendenarbeidsovereenkomst, 5 van de wet van 9 Juli 1926, 97 van de Grondwet,

doordat het bestreden vonnis, na te hebben vastgesteld: a) dat Daix tijdelijk beambte was in dienst van de gemeente, verweester in cassatie; b) dat deze hem op 15 October 1947 « met ingang van 31 Januari 1948 » ontsloeg; c) dat Daix ingevolge ziekte, de 21ste October 1947 moest afzien van iedere werkzaamheid; d) dat hij zich na zijn genezing in Juli 1948 opnieuw op zijn werk aanmeldde om zijn opzeggingstermijn te vervullen; e) dat verweester weigerde hem weder in dienst te nemen of hem een vergoeding uit te betalen, overeenstemmende met de twee maanden van de opzeggingstermijn, gedurende dewelke Daix niet had kunnen werken en niet bezoldigd was geweest, de vordering van aanlegster in cassatie, welke het bekomen van bedoelde vergoeding ten doel had, afwees;

zulks terwijl bij artikel 8 van de organieke wet van 7 Augustus 1922 op de bediendenarbeidsovereenkomst nadrukkelijk wordt voorgeschreven, dat de uitvoering der overeenkomst geschorst is, wanneer de bediende onmogelijk arbeiden kan, en terwijl dienvolgens de partijen, zo de werkgever in gebreke gebleven is in zulk geval te handelen, zoals hem daartoe bij artikel 9 van de wet van 7 Augustus 1922 de mogelijkheid wordt geboden, zich na het wegvallen van de oorzaak der schorsing in dezelfde rechtstoestand dienen te be-

vinden als die, waarin zij zich bevonden toen de oorzaak der schorsing zich liet gelden :

Overwegende dat uit de vaststellingen van het bestreden vonnis blijkt, dat verweerster op 15 October 1947 haar beambte Daix, die zij voor een onbepaalde duur in dienst had genomen, ontslagen had met een opzeggingstermijn van drie maanden wegens het afschaffen van sommige diensten; dat Daix ter oorzaak van ziekte van 21 October daaropvolgend af moest afzien van iedere werkzaamheid tot 1 Juli 1948; dat verweerster, toen hij op die datum zijn dienst wou hervatten ten einde zijn opzeggingstermijn te vervullen, zich hiertegen verzette en weigerde hem een andere vergoeding uit te betalen dan die, welke hem verschuldigd was krachtens artikel 8, lid 2, van de wet van 7 Augustus 1922, te weten zijn wedde voor de maand November 1947 ;

Overwegende dat de door Daix ingestelde vordering ten doel had de uitkering te bekomen van de wedde voor twee bijkomende maanden op grond van de weigering van verweerster om hem zijn bediening te laten vervullen gedurende de opzeggingstermijn van drie maanden, terwijl dezelve niet verstreken was wegens de omstandigheid, dat de uitvoering van het contract ten gevolge van ziekte geschorst was geweest ;

Overwegende dat het bestreden vonnis de vordering ongegrond verklaart om de reden dat, aangezien de opzegging tot gevolg heeft gehad aan het bediendencontract een termijn van drie maanden toe te voegen, het aanvangen van deze termijn wettelijk een einde maakte aan de verplichtingen der partijen, niettegenstaande de schorsing van de ingeroepen uitvoering van het contract ;

Overwegende dat de schorsing van de uitvoering van het bediendencontract bij toepassing van artikel 8 van de wet van 7 Augustus 1922 niet ten gevolge heeft het contract te verlengen met een duur welke gelijk is aan die der schorsing ;

Overwegende ten andere, dat artikel 9 van voormelde wet op de daarbij ten behoeve van de beambte voorziene vergoeding enkel het recht verleent, indien de werkgever zonder opzeggingstermijn een einde heeft gemaakt aan het contract, om reden van werkonbekwaamheid, welke meer dan één maand heeft geduurd, wat een ten deze vreemd geval is ;

Dat het middel naar recht faalt.

Om die redenen,

Verwerpt de voorziening ;

Veroordeelt aanlegster tot de kosten en tot de vergoeding van 150 frank jegens verweerster.

RAAD VAN STATE

4e Kamer — 17 December 1951.

Voorzitter : M. Vranckx.

Raadsheren : M.M. Mast (verslaggever) en Buch.

Advocaat : Mr J. Koninckx (Hasselt).

Militie. — Ontheffing van Legerdienst. — Commissie der ontheffingen. — Artikel 57, C, Militiewet 1937. — Evocatie door Minister van Landsverdediging. — Overschrijding van bevoegdheden.

Geen wettelijke bepaling machtigt de Minister van Landsverdediging er toe uitspraak te doen over de aanvragen tot vrijstelling, aanhangig gemaakt bij de commissie, bedoeld bij artikel 57, c, van de op 15 Februari 1937 gecoördineerde militiewetten, wan-

naar deze aanvragen het klaarblijkelijk ongegrond voorkomen, zelfs wanneer de commissie met deze procedure haar accoord betuigt.

Hierdoor overschrijdt de Minister zijn bevoegdheid.

Vantilborgh t/ Belgische Staat (Minister van Landsverdediging).

De Raad van State,

Gezien het verzoekschrift dd. 15 Februari 1951;

Overwegende dat verzoeker de vernietiging vraagt van de administratieve beslissing dd. 27 December 1950, bij dewelke hem het recht ontzegd werd op een ontheffing van actieve legerdienst op grond van artikel 57, a, 1°, van de geordende militiewet;

Overwegende dat verzoeker op 12 December 1950 tot de voorzitter van de Commissie der ontheffingen een aanvraag richtte om als eerste opgeroepene, behorende tot een gezin van meer dan vijf kinderen in leven, van de actieve legerdienst vrijstelling te bekomen; dat de Minister van Landsverdediging op 27 December 1950 aan verzoeker liet weten dat « aangezien (zijn) broeder Eduard reeds ontslagen werd wegens artikel 4, 5°, der besluitwet van 25 Juni 1946, (hij) niet meer een ontheffing als eerst opgeroepene van een gezin met meer dan vijf kinderen in leven (kon) genieten »; dat uit een bij het dossier gevoegde lijst n° 298, welke niet gedagtekend is, blijkt dat het « advies » van de Commissie der ontheffingen ongunstig luidde omdat « zijn broeder Eduard, milicien 1941, van een ontslag van actieve dienst in vredestand genoten heeft, artikel 4, 5°, besluitwet van 25 Juni 1946 »;

Overwegende dat verzoeker laat gelden dat de tegenpartij haar macht overschreden heeft, daar de ontheffingen van dienst niet door de Minister van Landsverdediging, maar wel door de bestuurscommissie, bedoeld bij artikel 57, c, van de geordende militiewet, dienen verleend;

Overwegende dat de tegenpartij hiertegen aanvoert dat zij er zich toe beperkt heeft « verzoeker kennis te geven van de juiste toestand waarin hij zich bevond van uit het oogpunt van zijn recht op de ontheffing van dienst »; dat zij uiteenzet dat, op aanvraag van deze bestuurscommissie, ieder jaar door het ministerie van Landsverdediging aan de werfbureau's onderrichtingen gegeven worden « om de dossiers te verwijderen van de miliciens die klaarblijkelijk de wettelijke voorwaarden niet vervullen om een ontheffing te genieten » en, volgens haar, verzoeker die voorwaarden niet vervulde; dat zij verder laat opmerken dat als gevolg op de herhaalde klachten van verzoeker het geval toch aan de Commissie der ontheffingen werd onderworpen en deze de aanvraag verwierp;

Overwegende dat, luidens artikel 57, c, van de geordende wet op de militie, de ontheffingen van dienst verleend worden door een bestuurscommissie bestaande uit een ambtenaar van het ministerie van Binnenlandse Zaken, een ambtenaar van het ministerie van Landsverdediging en een officier van het leger, onderscheidenlijk aangewezen door de Minister van Binnenlandse Zaken en door de Minister van Landsverdediging; dat geen wettelijke bepaling de Minister van Landsverdediging er toe machtigt uitspraak te doen over de aanvragen tot vrijstelling, welke bij de bestuurscommissie aanhangig gemaakt werden wanneer deze aanvragen hem klaarblijkelijk als ongegrond voorkomen, zelfs wanneer de bestuurscommissie met deze procedure haar accoord betuigt, dat uit de bewoordingen van de bestreden beslissing niet blijkt dat de

tegenpartij enkel het inzicht had verzoeker over de draagwijdte van zijn militieverplichtingen in te lichten; dat integendeel de in de memorie van antwoord verschaftte verantwoording toelaat te besluiten dat de Minister van Landsverdediging de aanvraag van verzoeker als klaarblijkelijk ongegrond beschouwde en ze als zodanig afwees; dat ten slotte uit de lijst n° 298 enkel blijkt dat de bestuurscommissie over het geval van verzoeker geen beslissing trof, doch enkel advies uitbracht;

Overwegende dat derhalve blijkt dat de tegenpartij bij de bestreden beslissing haar bevoegdheid heeft overschreden;

Besluit :

Artikel 1. — De beslissing dd. 27 December 1950 van de Minister van Landsverdediging is vernietigd.

Artikel 2. — De betaling van het recht van 300 fr., wegens kosten, valt ten laste van de Staat.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

6e Kamer. — 20 October 1951.

Voorzitter : M. Eyben.

Raadsheren : M.M. Malgaud en Schilling.

Advocaat-generaal : M. Van der Perren.

Verkeer. — Recht van doorgang. — In acht te nemen voorzichtigheid. — Gedeelde aansprakelijkheid.

Het recht van doorgang, dat krachtens art. 57/3° van het Algemeen Verkeersreglement aan een autobestuurder toekomt (in casu een ladderwagen van de brandweer), ontslaat hem niet van de verplichting de door de omstandigheden vereiste voorzichtigheidsmaatregelen te nemen.

Indien bedoelde autobestuurder de door de omstandigheden toegelaten snelheid overschreden heeft, moet hij gedeeltelijk voor de gevolgen ener aanrijding aansprakelijk worden gesteld.

F. P. t/ G. J. M. en E. W.

Gezien het in regelmatige uitgifte overgelegde vonnis der rechtbank van eerste aanleg te Brussel de dato 30 December 1949;

Overwegende dat de beroepen 16.733, 16.734 en 16.774 regelmatig zijn naar de vorm tijdig werden ingesteld; dat zij verknocht zijn en dienen te worden samengevoegd;

Overwegende dat de eerste rechter de gedingstukken en de feitelijke omstandigheden der aanrijding, waarover het geschil loopt, uiteengezet heeft in bevoordingen, waarbij het Hof zich aansluit;

Overwegende dat de bestanddelen der politie-informatie en voornamelijk de verklaringen van getuigen en S., wier rechtzinnigheid en onafhankelijkheid niet verdacht voorkomen, uitwijzen dat de aantocht van het autovoertuig der brandweer door het vereiste geluidsignaal werd aangekondigd; dat de bestuurder van dit voertuig zich dan ook mag beroepen op het recht van doorgang, door artikel 57/3° van het Reglement op het verkeer toegekend;

Overwegende dat vaststaat, dat eerste appellant niettegenstaande dit recht van doorgang zijn weg voortgezet heeft en de aanrijding in hoofdzaak aan zijn fout te wijten is;

Overwegende ten andere dat het recht van doorgang degene, die het geniet, niet ontslaat van de

verplichting de door de omstandigheden vereiste voorzichtigheidsmaatregelen te nemen;

Overwegende in feite dat ten aanzien van de secundaire weg, waaruit de ladderwagen gereden kwam, de Leopold II laan, die de auto der brandweer moest kruisen, een weg met druk verkeer is en door talrijke voor- en tramrijtuigen bereden wordt; dat uit dit element alsmede uit de getuigenverklaringen en de stoffelijke vaststellingen, waarop met reden door de eerste rechter werd gewezen, dient te worden besloten dat de bestuurder van de ladderauto de door de omstandigheden toegelaten snelheid overschreden heeft; dat hij dienvolgens gedeeltelijk dient in te staan voor de gevolgen der aanrijding;

Overwegende dat de eerste rechter rechtmatig de verantwoordelijkheid voor de aanrijding voor twee derden ten laste van P. en voor een derde ten laste van de Gemeente S. J. heeft gelegd;

Overwegende dat terecht en om redenen, waarbij het Hof zich aansluit, de eerste rechter geacht heeft dat geen fout ten laste van W., geïntimeerde, bewezen was.

Om deze redenen,

Het Hof,

Gelet op artikel 24 der wet van 15 Juni 1935;

Gehoord de heer Vander Perren, Advocaat-generaal, in zijn ter openbare terechtzitting uitgebracht eensluidend advies;

Aanvaardt de beroepen vermeld onder n° 16.733, 16.734 en 16.774; voegt te zamen als verknocht;

Verklaart de beroepen ongegrond; bevestigt dienvolgens het bestreden vonnis.

Verwijst eerste appellant P. en tweede appellante Gemeente S. J. ieder in de helft der kosten van hoger beroep.

HOF VAN BEROEP TE GENT

2e Kamer — 21 Mei 1951.

Voorzitter : M. Thienpont.

Raadsheren : M.M. Van Wetter en Belpaire.

O.M. : M. Matthys, subst. Procureur-generaal.

Advocaten : Mrs Van der Vorst en Remerie.

1. Hoger beroep. — Vatbaarheid voor hoger beroep. — Onderscheidene onderdelen ener vordering ieder op zichzelf te beschouwen.
2. Aansprakelijkheid van de Staat. — Door militair in dienst veroorzaakte schade. — Grenzen van het handelen als orgaan van de staat. — Foutieve uitvoering van opgelegde taak.

1. Bij een vordering tot betaling van geldsommen wordt de vatbaarheid voor hoger beroep bepaald door het bedrag der gevorderde som.

Indien onderdelen van de vordering, uitgaande van verscheidene eisers en onderscheidenlijk steunend op een andere titel dan de overige onderdelen van de vordering, beneden de grens van beroepbaarheid blijven, is het hoger beroep t.a.v. de daarop betrekking hebbende onderdelen van het bestreden vonnis niet-ontvankelijk « defectu summae ».

2. De daden van een orgaan van de Staat verbinden deze niet, indien zij gepleegd werden buiten de uitoefening van de taak van dit orgaan. Voor het ontstaan van de verantwoordelijkheid van de Staat is niet alleen vereist, dat de schade veroorzakende daad van het orgaan in rechtstreeks verband staat

met de uitoefening van zijn taak en verricht wordt in de loop van die uitoefening, doch ook dat die daad de foutieve uitvoering is van een taak, die dat orgaan krachtens zijn bediening de macht of de plicht had uit te voeren.

Indien een sergeant in de uitoefening van zijn dienst een militair motorrijwiel mag berijden en bevel heeft gekregen dit te herstellen en daarmee een proefrit te doen, vervult hij de hem opgelegde taak wanneer hij dat motorrijwiel berijdt.

Zo hij daarbij een andere weg volgt, dan die welke hem is voorgeschreven, is zulks slechts de foutieve uitvoering van de hem opgelegde taak en deze fout volstaat niet om zijn hoedanigheid van orgaan van de Staat op te heffen.

De omstandigheid, dat hij een valse vergunning heeft opgemaakt, is slechts een element van de foutieve uitvoering van zijn opdracht.

De Staat is derhalve rechtstreeks aansprakelijk voor de door onvoorzichtigheid of onachtzaamheid van de bedoelde sergeant veroorzaakte schade.

Belgische Staat (Landsverdediging) t/ Consorten Meganck.

Overwegende dat uit de houding van geïntimeerden, die de bevestiging van het bestreden vonnis vorderen, moet worden afgeleid dat zij de interpretatie beamen, die door de eerste rechter werd gegeven aan hun eerder ingewikkeld exploit van rechtsingang, interpretatie volgens welke hun vordering te onderverdelen is als volgt:

1° gezamenlijke eis van alle de geïntimeerden, « jure successionis » van twee vergoedingen, groot onderscheidelijk 10.600 frank en 2.000 frank, wegens stoffelijke schade, door hun rechtsvoorganger ondergaan;

2° eis van Maurice Meganck, als hoofd der huwelijksgemeenschap, tot betaling van 400.000 frank wegens derving van inkomsten en 32.931,05 frank voor overlijdens- en begrafeniskosten;

3° eis van Maurice Meganck in eigen naam tot betaling van 50.000 frank voor zedelijke schade;

4° eis van Hélène Tientijn tot betaling van een gelijke som voor zedelijke schade;

5°, 6°, 7° en 8° eisen in naam van elk der vier minderjarige broeders en zuster van het slachtoffer tot betaling aan ieder hunner van 10.000 frank wegens zedelijke schade;

Overwegende dat appellant zich tegen deze indeling van de oorspronkelijke vordering noch uitdrukkelijk noch stilzwijgend heeft verzet; dat hij weliswaar in zijn eerste besluiten voor de eerste rechter de vordering op meer dan 100.000 frank heeft geschat voor elk der aanleggers, maar dat deze raming zonder uitwerking moet blijven, vermits bij een eis tot betaling van geldsommen de vatbaarheid voor hoger beroep bepaald wordt door het bedrag der gevorderde som;

Overwegende dat, vermits de bedragen van de eerste, vijfde, zesde, zevende en achtste onderdelen van de vordering blijven beneden de grens van beroepbaarheid en uitgaande van verscheidene eisers, die onderdelen onderscheidelijk steunen op een andere titel dan de overige onderdelen van de vordering, het hoger beroep tegen de eerstgemelde delen van het bestreden vonnis onontvankelijk is « defectu summae »;

Overwegende dat de Belgische Staat steeds voorhoudt dat sergeant Van Craenenbroeck bevel had gekregen een legermotorrijwiel te herstellen en daarmee een proefrit te doen tussen Middelkerke en De Panne; dat hij van deze opdracht is afgeweken en wegens persoonlijke aangelegenheden naar Zomergem, waar het ongeval zich voordeed, was gereden en daar-

toe een valse vergunningsbrief had opgesteld — om daaruit af te leiden dat deze afwijking van de gegeven opdracht hem de hoedanigheid van orgaan van de Staat had doen verliezen;

Overwegende dat de daden van het orgaan de Staat niet verbinden, wanneer zij gepleegd worden buiten de uitoefening van de taak van dit orgaan; dat anderszits voor het ontstaan van de verantwoordelijkheid van de Staat niet alleen vereist is dat het schadelijk feit van het orgaan in rechtstreeks verband weze met zijn bediening en dat het plaats grijpe in de loop van de uitoefening ervan, maar ook dat dit feit de foutieve uitvoering weze van daden, die dit orgaan krachtens zijn bediening de macht of de plicht had uit te voeren;

Overwegende dat niet kan betwist worden dat de sergeant Van Craenenbroeck, gehecht aan de 1015° compagnie de Transports automobiles, in de uitoefening van zijn bediening een militair motorrijwiel mocht berijden; dat, waar het vaststaat dat hij bevel had gekregen dat rijwiel te herstellen en daarmee een proefrit te doen, het even vanzelfsprekend is dat hij de hem opgelegde taak vervulde, toen hij die motorfiets bereed;

dat, waar hij de richting van die rit heeft gewijzigd, naar Zomergem in stede van naar De Panne, zoals hem zou voorgeschreven zijn geweest, zulks slechts de foutieve uitvoering is van de hem opgelegde taak, fout die niet volstaat om zijn hoedanigheid van orgaan van de Staat op te heffen;

dat de omstandigheid, dat hij een valse vergunning zou opgemaakt hebben, slechts een element van de foutieve uitvoering van de opdracht uitmaakt;

Overwegende dat het opmerkelijk is, dat en de militaire onderzoekscommissie, die de zaak heeft behandeld, in haar verslag van 1 Mei 1946, en de bevelhebber van de « groupement des transports automobiles » in zijn advies van 27 Mei daaropvolgend van oordeel zijn, dat: « l'accident est arrivé en service » of « durant le service mais non par le fait du service » en verder « le militaire est responsable de l'accident »;

Overwegende dat het bestreden vonnis aldus terecht heeft beslist dat Van Craenenbroeck wel met de hoedanigheid van orgaan van de Staat was bekleed en deze aldus aansprakelijk is voor de gevolgen van het gebrek aan voorzorg of vooruitzicht van de voornoemde, hetwelk door de appellant nooit werd betwist;

Overwegende dat appellant het bedrag van zekere toegekende vergoedingen betwist;

dat, gelet op de ouderdom van het slachtoffer, op de tamelijk grote persoonlijke uitgaven — b.v. het houden van een motorrijwiel — van een jonggezel, die een zelfstandige bediening heeft, de forfaitaire vergoeding wegens derving van zijn bijdrage, al is ze vrijwillig en onverplicht, in de ouderlijke huishoudelijke kosten, mag worden verminderd op 50.000 frank;

dat de begrafeniskosten normaal niet door de vader moeten worden gedragen en deze uitgave wel als een schadepost moet worden aangezien; dat nochtans, in aanmerking nemende de stand van de belanghebbende, deze moet worden teruggebracht op 20.000 frank;

Om die redenen:

Het Hof,

Gelet op artikel 24 van de wet van 15 Juni 1935;

Gehoord het advies van substituut procureur-generaal Matthys, alle verdere of tegenstrijdige besluiten als ongegrond afwijzend, verklaart het hoger beroep onontvankelijk « defectu summae », voor zoveel het is gericht tegen de delen van het bestreden vonnis, die

een vergoeding van 12.600 frank aan de erfgenamen van André Meganck en een vergoeding van 2.500 frank aan ieder van zijn broeders en zuster toekennen; verklaart het ontvankelijk en ten dele gegrond voor het overige en, het vonnis a quo verbeterend, vermindert respectievelijk tot 50.000 frank en 20.000 frank de sommen van 100.000 frank en 31.786,05 frank, toegestaan aan geïntimeerde Maurice Meganck als hoofd van de huwelijksgemeenschap; bevestigt de andere beschikkingen van deze beslissing;

Veroordeelt appellant tot de kosten van de aanleg; Beveelt de afscheiding der kosten, op het hoger beroep gevallen, ten behoeve van Mr Dubois, pleitbezorger, die ter terechtzitting van heden bevestigd heeft het grootste gedeelte derzelve te hebben voorgeschoten.

NOOT: Het bestreden vonnis werd opgenomen in het R. W. 1950-'51, 134.

Tegen bovenstaand arrest heeft de Belgische Staat voorziening in cassatie ingesteld.

Over het vraagstuk van de aansprakelijkheid van de Staat voor zijn «organen» zie men o.a. G. Goethals, De openbare besturen en hun aansprakelijkheid voor hun organen, R. W. 1950-'51, 305, waarin de voornaamste literatuur en rechtspraak i. v. m. dit onderwerp is geciteerd. Verg. ook M. O. Picard, La responsabilité des pouvoirs publics à raison du fait de leurs organes. Essai de solution, in *Annales der rechtsgelertheid en staatswetenschappen*, deel IX, n° 37, 278, v.v.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

1e Kamer bis. — 20 Februari 1952.

Voorzitter: M. E. Rubens.

Rechters: M.M. Carsau en Mevr. M. M. Deloof.

Advocaten: Mrs Bodson, E. Ooms en J. Franck.

Handelshuur. — Zgn. «brouwerijcontract». — De brouwerij, hoofdhuurster van het pand, die noch eigenares noch huurster is van het daarin gevestigd café, geniet niet de bescherming van de wet tegen de eigenaar-verhuurder van het huis. — Zulks blijkt uit de geschiedenis van de totstandkoming van de wet van 30 April 1951, uit haar benaming, uit haar doel en uit haar tekst.

De brouwerij, hoofdhuurster van het pand, die noch eigenares, noch huurster is van het daarin gevestigd café (van de handelszaak), geniet niet de bescherming van de wet tegen de eigenaar-verhuurder van het huis.

Zulks blijkt uit de geschiedenis van de wet van 30 April 1951.

De bestemming tot handelshuis is niet een objectief kenmerk van een onroerend goed; die bestemming kan alleen aan dat goed gegeven worden door de overeenkomst van partijen.

De benaming der wet wijst er op, dat de bescherming der handelshuurovereenkomsten slechts ten doel heeft de bescherming van de handelszaak zelf.

De hoofdverhuur en de onderverhuur moeten elk op zich zelf worden beschouwd. De overeenkomst tussen de hoofdhuurder en de onderhuurder, eigenaar van de handelszaak, is onderworpen aan voormelde wet, doch kan slechts gevolgen hebben tussen hoofdhuurder en onderhuurder, niet tussen onderhuurder en eigenaar van het onroerend goed.

Behoudens de uitzonderlijke gevallen, bedoeld in art. 11, I en II, bestaat er geen contractuele rechtsbetrekking tussen onderhuurder en eigenaar-hoofdhuurder en kan eerstgenoemde ten opzichte van laatstgenoemde niet de bescherming genieten van de wet.

Uit verschillende bepalingen van de wet blijkt dat de huurder, om een beroep te kunnen doen op de toepasselijkheid van de wet, althans op het recht van huurhernieuwing, steeds eigenaar of huurder moet zijn van de handelszaak.

Alleen wanneer de onderhuurder van het onroerend goed tevens onderhuurder is van de handelszaak heeft hij tegenover de eigenaar-hoofdverhuurder bepaalde bij de wet geregelde en nauwkeurig omschreven rechten.

Eigenaars van onroerende goederen kunnen weliswaar de wet ontduiken door te verhuren aan een tussenpersoon, wie dan weer onderverhuurt, zodat de onderhuurder geen rechten heeft tegen de eigenaar. De hoofdverhuurder-onderverhuurder zal echter bij niet-uitvoering van zijn verplichtingen overeenkomstig het gemeen recht jegens de onderhuurder gehouden zijn.

N.V. Ardor t/ De Greef-Houben.

Gezien de gedingstukken, o.m. 1° het in regelmatige vorm voorgebrachte vonnis, waartegen beroep, gewezen door de Vrederechter van het eerste kanton Antwerpen in dato 24 October 1951; 2° de geboekte en hieraangehechte beroepsakte, betekend door deurwaarder L. Beukelaer te Ekeren in dato 24 November 1951;

.....

Overwegende dat het hoger beroep regelmatig en tijdig werd ingesteld en de ontvankelijkheid er van niet wordt betwist;

Overwegende dat de eis strekte tot de huurvernieuwing van een handelshuurovereenkomst;

Dat het bestreden vonnis de eis onontvankelijk verklaarde om reden dat de tussen partijen bestaande huurovereenkomst niet onder toepassing valt van de wet van 30 April 1951 op de handelshuurovereenkomsten met het oog op de bescherming van de handelszaak;

Dat het vonnis deze mening doet steunen op feitelijke en juridische overwegingen;

a. — Dat in feite het vonnis verschillende omstandigheden aanhaalt, waaruit kan afgeleid worden dat niet beroepster, maar haar onderhuurster, eigenares is van de handelszaak (herberg), die in het gehuurde goed wordt gedreven;

Overwegende dat beroepster geen enkel grief tegen dit gedeelte van het vonnis doet gelden en niet meer beweert dat zij eigenares van de handelszaak zijn zou;

b. — Dat in rechte het eerste vonnis op grond van de wordingsgeschiedenis van de wet van 30 April 1951 vooropstelt, dat de brouwerij, hoofdhuurster van het pand, die niet eigenares is van de daarin gedreven handelszaak, de bescherming van de wet niet tegen de eigenaar-verhuurder mag invoeren; dat, zo de wet er zich toe bepaalt te eisen, dat het gehuurde pand in hoofdzaak bestemd is tot het drijven van kleinhandel, zonder te vereisen dat de kleinhandel door de huurder zelf wordt gedreven (zoals bij een gérance), de huurder nochtans eigenaar moet zijn van de handelszaak die er in gedreven wordt;

Overwegende dat beroepster wel toegeeft dat het verslag van de heer Humblet aan de Kamercommissie op 19 December 1950, Doc. 124 blz. 7, uitdrukkelijk deze stelling huldigt, die door de eerste Rechter werd bekrachtigd;

b. — dat de brouwerij, die hoofdhuurster is van het onroerend goed, dit onderverhuurt aan een caféhouder die er een handelszaak drijft: daar de brouwerij geen handelszaak heeft, is zij tegenover de eigenaar niet beschermd: de caféhouder heeft evenmin rechten als zij;

Overwegende dat de uiteenzetting van de verslaggever van de wet, de heer Humblet, gegeven werd ingevolge uitdrukkelijk verzoek van de heer Pholien, waardoor met nadruk gewezen werd op de mogelijke latere betwistingen, waartoe de zgn. brouwerijovereenkomsten aanleiding zouden kunnen geven (Senaat Handelingen 21-12-1949, blz. 104); dat deze zienswijze door de auteurs gevolgd wordt (De Page T. IV Complément nr 781ter; La Haye & Van Kerckhove nr 278) en de mening van de verslaggever der wet dus niet kan beschouwd worden als een onnauwkeurige improvisatie, gegeven in antwoord op een interpellatie, maar als de normale, noodzakelijke en overwogen afleiding van de principes, die de wet en het gemene recht beheersen;

Overwegende dat beroepster evenwel als grief tegen het vonnis aanvoert, dat de uiteenzetting, zelfs van de verslaggever, niet kan opwegen tegen de bepalingen van de wet zelf en dat de zienswijze van het verslag in geen enkele bepaling van de wet haar uitdrukking of bekrachtiging vindt, wel integendeel;

I. —

Overwegende dat beroepster opnieuw de bepaling van art. 1 van de wet aanhaalt «Onder handelshuurovereenkomsten verstaat men huurovereenkomsten betreffende onroerende goederen of gedeelten van onroerende goederen, die hetzij uitdrukkelijk of stilzwijgend bij de ingenottreding, hetzij door een uitdrukkelijke overeenkomst van partijen in de loop der huurovereenkomst, in hoofdzaak bestemd zijn tot het drijven van kleinhandel of tot de bedrijvigheid van een ambachtsman die rechtstreeks met het publiek handelt», en doet opmerken, dat de bestemming tot het drijven van een kleinhandel bestaat, afgezien van de eigendom van de gedreven kleinhandel, dat een onroerend goed, bestemd tot het drijven van een kleinhandel, deze bestemming niet mist of verliest, wanneer de gedreven kleinhandel eigendom is of wordt van een derde; dat de bestemming tot het drijven van een kleinhandel iets objectief is, gemakkelijk waarneembaar, waaromtrent bezwaarlijk een betwisting kan rijzen;

Overwegende dat deze stelling niet kan gevolgd worden, daar zij er op neerkomt zeker eigendommen als handelseigendommen van natuur te bestempelen, welke ook de huurovereenkomst weze, terwijl niets in de wet dit toelaat; dat inderdaad art. 1 niet zoals beroepster spreekt van «een onroerend goed bestemd tot het drijven van een kleinhandel», maar van «huurovereenkomsten betreffende goederen die... door overeenkomst van partijen bestemd zijn tot het drijven van een kleinhandel»; dat de wet geen handelshuizen kent bij bestemming van het huis (La Haye & Van Kerckhove nr 35);

Dat de benaming van de wet alleen «Wet op de handelshuurovereenkomsten met het oog op de bescherming van het handelsfonds» er op wijst dat de handelshuurovereenkomsten slechts beschermd worden als middel om de handelszaak te beschermen; dat er verder genoegzaam bepaald werd dat slechts de kleinhandel beschermd wordt en niet de nijverheid en groot-handel;

Overwegende dat beroepster dan ook tevergeefs doet opmerken, dat een eigenaar niet met zekerheid kan weten of de door hem gesloten huurovereenkomst onder de wet valt of niet, vermits de bestemming tot klein-

handel zou verdwijnen, wanneer de handelszaak door de eerste huurder aan een tweede huurder zou overgedragen worden; dat inderdaad dit geval uitdrukkelijk door de wet voorzien is en aan zekere formaliteiten onderworpen (art. 10), dat in die voorwaarden de onderhuurder als rechtstreekse huurder van de eigenaar optreedt (art. 11);

Overwegende dat ieder contract: de hoofdverhuring en de onderverhuring afzonderlijk dient te worden beschouwd; dat de overeenkomst van de hoofdhuurder met de onderhuurder, eigenaar van de handelszaak, onderworpen is aan de wet, doch slechts gevolgen kan hebben tussen hoofdhuurder en onderhuurder en niet tussen onderhuurder en eigenaar; dat, indien de hoofdhuurder (in de veronderstelling dat het onderverhuren hem niet is verboden) onderverhuurt voor een langere periode dan die, waarvoor hij zelf heeft gehuurd, hij niet meer rechten kan overdragen dan hij zelf heeft, maar dat hij gebeurlijk schadevergoeding verschuldigd zal zijn aan de onderhuurder volgens het gemeen recht, omdat hij hem al de voordelen van zijn handelsovereenkomst niet zal kunnen waarborgen (De Page, cit. nr 781 bis blz. 42);

Dat de onderhuurder (behoudens de uitzonderlijke gevallen van art. 11, I en II) niet in contractueel verband staat met de eigenaar-hoofdverhuurder en dus ten opzichte van de eigenaar niet kan genieten van de bescherming van de wet;

II. —

Overwegende dat beroepster nog staande houdt dat het bestaan van de handelshuurovereenkomst nergens in de wet gebonden is aan de eigendom van de handelszaak; dat er zelfs menige gevallen zijn, waarin eigenaar van de handelszaak en huurder niet meer dezelfde persoon zijn (art. 11, 1; 16, 11; art. 7 al. 4 en 25 6° in fine);

Overwegende dat deze aangehaalde teksten integendeel bewijzen, dat om van de toepassing van de wet te genieten, althans van het recht tot huurhervorming, de huurder altijd eigenaar of huurder moet zijn van de handelszaak;

a) Dat artikel 11 bepaalt: «Bij afstand, slaande op de gezamenlijke rechten van de hoofdhuurder, wordt de overnemer de rechtstreekse huurder van de verhuurder. De algehele onderverhuring, tegelijk met de afstand van het handelsfonds, staat gelijk met afstand van de huurovereenkomst»;

Dat beroepster hieruit ten onrechte a contrario meent te mogen afleiden dat, wanneer de onderverhuring met verkoop van de handelszaak in andere voorwaarden (b.v. gedeeltelijke onderverhuring) geschiedt, de hoofdhuurovereenkomst blijft bestaan met al haar gevolgen;

Dat dit onjuist is, vermits in dit geval de hoofdhuurder geen recht meer zal hebben op huurhervorming, daar art. 13 hem dit recht enkel toekent «om dezelfde handel voort te zetten» en hij helemaal geen handel meer drijft, wanneer hij zijn handelszaak verkocht heeft (De Page t.a.p. nr 781bis, blz. 42);

b) Dat art. 16, II bepaalt: «De huurder heeft geen recht op de hernieuwing van de huurovereenkomst, wat het deel van het onroerend goed betreft dat hij onderverhuurd heeft voor een andere bestemming dan handelsgebruik»;

Dat beroepster hieruit ten onrechte a contrario meent te mogen afleiden, dat de gehele onderverhuring voor een andere bestemming dan handelsgebruik niet ipso facto zou volstaan om de huurder van de bescherming van de wet uit te sluiten;

Overwegende dat de wetgever de verhoudingen van de partijen moest bepalen in de hypothese, voorzien door art. 16, II ;

Overwegende dat er inderdaad twijfel mogelijk was in dat geval, juist omdat de huurder van het geheel door onderverhuring dan de gehuurde ruimten gesplitst had en dat, ofschoon de huurder eigenaar bleef van zijn handelszaak, hij een ander gewone huurder in een deel van het gehuurde bracht, en men zich mocht afvragen of het recht tot hernieuwing ondeelbaar was; dat de wetgever hierop negatief antwoordde; dat hieruit enkel a contrario mag worden afgeleid dat het recht tot hernieuwing wel behouden blijft voor dat gedeelte van het gehuurde, dat voor handelsdoeleinden wordt gebruikt en dan nog slechts voor klein-handelsdoeleinden, gezien de geest van de wet ;

Dat beroepster aanvoert dat behoudens het recht tot hernieuwing, de huurder toch van de bescherming van de wet geniet wat de duur en de herziening van de prijs betreft, ofschoon hij geen eigenaar van de handelszaak meer is ;

Overwegende dat deze gevolgtrekking overdreven is, vermits in de veronderstelling van art. 16, II, de huurder in een deel van het gehuurde nog persoonlijk en door onderverhuring zijn handelszaak drijft (De Page nr 781 b) A a° blz. 41) ;

Dat zelfs indien de wet toepasselijk blijft op de hoofdhuurder na de gehele onderverhuring, art. 13 zoals hierboven opgemerkt, hem het recht van huurhervorming zou ontnemen ;

Dat beroepster ook nog opwerpt dat art. 16, II, uitdrukkelijk het recht van de huurder op huurhervorming bekrachtigt voor het deel van het onroerend goed, dat hij onderverhuurd heeft voor een bestemming van handelsgebruik, alhoewel hij geen eigenaar is van de in dit gedeelte gedreven handelszaak ; dat, wanneer voor een deel van het verhuurde het samenbestaan van het recht van eigendom op de handelszaak en van het recht van huur niet geëist wordt, men niet inziet waarom dit wel vereist zou zijn voor het geheel van het gehuurde ;

Overwegende dat, zo de wetgever echter de bescherming van de wet niet ontzegd heeft aan de huurder, eigenaar van de handelszaak, al heeft hij zijn huur gesplitst en gedeeltelijk onderverhuurd (wat de lege ferenda bevestigd wordt: De Page nr 781bis, blz. 41, 2° a), men hieruit niet kan afleiden, dat deze bescherming ook dient te worden behouden, wanneer de huurder hoegenaamd geen recht meer heeft op zijn vroegere handelszaak en het goed in zijn geheel onderverhuurd heeft zonder overdracht of verhuring van de handelszaak, wat er op neerkomt een bij de wet voorziene uitzondering willekeurig uit te breiden tot niet voorziene gevallen ;

c) Dat de onderhuurder ook door de wet beschermd wordt, al is hij niet eigenaar van de handelszaak ;

Overwegende dat inderdaad een zekere bescherming is toegestaan aan de onderhuurder, maar dat deze dan ook onderhuurder moet zijn van de handelszaak; dat zijn recht voor de duur van de huurovereenkomst (art. 3, lid 2) op herziening van de prijs (art. 6) tot verbouwing (art. 7, lid 4), tot hernieuwing (art. 11, II, 2°) en op uitwinningsvergoeding (art. 25 in fine) door de wet geregeld en nauwkeurig omschreven is; dat zijn recht tot hernieuwing slechts bestaat voor zover de hoofdhuurder de hernieuwing aanvraagt en bekomt ; dat de uitwinningsvergoeding beperkt blijft tot het geval, dat hij aan de handelszaak een verhoging van waarde gegeven heeft ;

Dat bij gebreke aan deze uitzonderlijke beschikkingen de onderverhuring helemaal niet zou beschermd worden ten opzichte van de eigenaar; dat indien zij

het wel is, de onderverhuring noodzakelijk moet slaan zowel op het onroerend goed als op de handelszaak (De Page nr 78bis, blz. 41 C., b) ;

Overwegende dat het samenbestaan van het recht op de huurovereenkomst en de eigendom of huur van de handelszaak in hoofde van de huurder voor de toepasselijkheid van de wet telkens uitdrukkelijk of stilzwijgend vereist wordt; dat de bescherming van de onderhuurder steeds afhankelijk werd gesteld (buiten de gevallen voorzien door art. 16, II) van het behoud door de hoofdhuurder van zijn handelszaak in het gehuurde goed ;

Dat de verklaringen bij de totstandkoming der wet dus volledig met de tekst stroken en aan de geest van de wet beantwoorden, die toch niet gewenst heeft speculaties van onderverhuring te vergemakkelijken, maar enkel de eigendom van de handelszaak, door de huurder gekocht, geschapen of vergroot, te beschermen ;

Dat beroepster nog tevergeefs opwerpt dat de wet gemakkelijk kan verijdeld worden in al haar bepalingen doordat alle eigenaars een tussenpersoon zouden aannemen als hoofdhuurder-onderverhuurder, zodat de exploitant-eigenaar van de handelszaak generlei bescherming zou kunnen genieten ;

Overwegende inderdaad dat, indien bedoelde onderverhuring geen recht verstrekt aan de onderverhuurder tegen de eigenaar, het niet hetzelfde is ten opzichte van de hoofdhuurder-onderverhuurder, die bij gebrek aan uitvoering van zijn verplichtingen gehouden zal zijn tot schadevergoeding volgens het gemeen recht ;

Overwegende dat nog dient te worden opgemerkt dat op verzoek van de brouwerijondernemingen verschillende amendementen aan de wet voorgesteld werden ten einde de zogezegde brouwerijhuurovereenkomsten aan de toepassing van de wet te onttrekken; dat men door « brouwerijhuurovereenkomsten » verstond de huurovereenkomsten, waarbij de brouwerij, eigenares van de handelszaak en eigenares of hoofdhuurster van het onroerend goed, het in verhuring of onderverhuring geeft aan een caféhouder; dat al deze amendementen verworpen werden, daar de brouwers aan de wet kunnen ontsnappen doordat zij een overeenkomst van gérance sluiten, maar dat zij bij gewone verhuring of onderverhuring al de gevolgen van hun contract moeten dragen ;

Dat er echter zekere beperkingen ingevoerd werden aan de uitwinningsvergoeding (art. 25, 6° in fine) en zekere verscherping der huurverplichtingen (art. 16, 4°), die ook slaan op die betreffende de handels-exploitatie ;

Dat in al deze discussies (Handelingen Senaat 21-12-1949, nr 7, blz. 110, 111, 117 tot 120; Verslag Lohest, Senaat, Dok. 214, blz. 12 en Verslag Humblet, Dok. 124) altijd werd uitgegaan van het standpunt, dat de brouwerij-hoofdhuurster eigenares van het handelsfonds is (zie geschiedenis der amendementen in Pater-nostre nr 83, 305-6-7) ;

Dat er nooit sprake van was de brouwer, huurder van het onroerend goed, te beschermen, wanneer hij niet eigenaar of ten minste hoofdhuurder is van de handelszaak ;

Dat de brouwerij-ondernemingen de verhuring aan de caféhouders aan de wet wilden onttrekken onder voorwendsel, dat zij gebonden waren door een contract « sui generis », wat niet aanvaard werd ;

Dat evenmin aanvaard werd dat de brouwerijen steeds als eigenaars van het handelsfonds dienen te worden beschouwd op grond van het feit, dat zij steeds de openingstaks betalen ;

Dat bij gebrek aan enig recht op de handelszaak niet kan worden ingezien waaraan de brouwerij-huurster een recht tot huurhernieuwing zou kunnen ontleenen;

Dat de andere door beroepenen ingeroepen middelen niet verder dienen te worden onderzocht;

Om deze redenen,

De Rechtbank, recht doende in hoger beroep en op tegenspraak;

Na er over te hebben beraadslaagd;

Alle verdere en strijdige besluiten verwerpende;

Ontvangt het hoger beroep;

Verklaart het ongegrond;

Bevestigt dienvolgens het bestreden vonnis;

Veroordeelt beroepster tot de kosten in hoger beroep.

NOOT: Het bij bovenstaande beslissing bevestigde vonnis d.d. 24 October 1951 van de Vrederechter van het eerste kanton te Antwerpen werd opgenomen in het R.W. 1951/52, 372 v.v. Verg. ook Vredegerecht Ekeren, 13 December 1951, R.W. 1951/52, 807 v.v., met noot.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

1e Kamer bis. — 20 Februari 1952.

Voorzitter: M. Rubens.

Rechters: M.M. H. Carsau en Mevr. M. M. Deloof

Advocaten: Mrs P. Boon en J. Verhoeven.

Handelshuur. — Overgangsrecht. — Betekenis van art. 35 handelshuurwet. — Toepasselijkheid op na de inwerkingtreding van de wet vervallende huurovereenkomsten. — Met de woorden «akkoord van partijen» is bedoeld een na de inwerkingtreding der wet gesloten akkoord. — Nietherleving van de vroegere contractuele prijs.

Art. 35, lid I, van de handelshuurwet van 30 April 1951 is van toepassing op de huurovereenkomsten, waarvan de vervaldag meer dan 18 maanden na het in werking treden van de wet intreedt. Ook het tweede lid van art. 35 is op deze soort lopende huurovereenkomsten van toepassing.

Het in art. 35, lid I, bedoelde «akkoord van partijen» moet aangegaan zijn na de inwerkingtreding van de wet, omdat het afstand inhoudt van een voordien aan beide partijen onbekend recht.

De vroegere contractuele prijs herleeft niet; alleen de bij de inwerkingtreding der wet werkelijk betaalde huurprijs blijft als basis gelden.

De woorden «behoudens akkoord van partijen» hebben slechts de betekenis, dat bij na de inwerkingtreding der wet aangegane onderlinge overeenkomst van de wettelijke regeling mag afgeweken worden.

X. t/D.

Gezien de gedingstukken, o.m. 1° het in regelmatige vorm voorgebrachte vonnis, waartegen beroep, gegeven door de Vrederechter van het kanton Berchem in dato 9 Oktober 1951; 2° de geboekte en hieraangehechte beroepsakte, betekend door deurwaarder J. Vermeulen te Berchem in dato 25 Oktober 1951;

Overwegende dat de ontvankelijkheid van het tijdig en in de behoorlijke vorm ingestelde hoger beroep niet wordt betwist;

Overwegende dat de eis, strekkende tot vaststelling van de huurprijs van de pasteibakkerij, door beroepene van beroepers in huur gehouden te Berchem, Statiestraat 124, op 3.000,— Fr. per maand plus de lasten vanaf 1 Juni 1951, welke eis steunt op art. 35, 1° en 2° van de wet van 20 April 1951, door het bestreden vonnis afgewezen werd;

Overwegende dat bij een huurovereenkomst voor de duur van 12 jaren, ingang nemende op 1 Januari 1948, de huurprijs vastgesteld was op 3.000,— fr. per maand plus lasten;

Dat bij vonnis van de heer Vrederechter te Berchem dd. 17 Mei 1949, in hoger beroep bevestigd bij vonnis van 2 Februari 1950, deze huurprijs verminderd werd op grond van de vigerende wetgeving, houdende uitzonderingsmaatregelen in zake huishuur, tot 2.200,— frank, d.w.z. de normale huurwaarde 1939 + 100%;

Dat beroepers thans beweren dat de oude overeenkomst herleeft op grond van art. 35, 1°; dat de prijs van 3.000,— fr. + lasten minstens gerechtvaardigd is op grond van art. 35 lid 2, daar dit beneden de verhoging van 200% valt;

Overwegende dat het bestreden vonnis de hoofdeis onontvankelijk heeft verklaard en de ondergeschikte eis ongegrond, aannemende enerzijds dat de huurprijs vastgesteld blijft op de werkelijke betaalde prijs en anderzijds dat de omstandigheden, die zich verzetten tegen iedere verhoging boven de 100% in 1950 nog voorhanden zijn.

I. — *Nopens de toepasselijkheid en de strekking van art. 35, lid 1) en 2):*

Overwegende dat art. 35 van de wet van 30 April 1951 de huurprijs bepaalde, welke zal moeten betaald worden tijdens de overgangsperiode, d.i. tot aan de hernieuwing;

Dat de bepalingen van dit artikel als volgt kunnen worden samengevat:

1. — Principieel handhaving van de bij het in werking treden van de wet werkelijk betaalde huurprijs voor alle overeenkomsten — met de mogelijkheid voor partijen zich over een andere prijs akkoord te stellen;

2. — Recht van de verhuurder voor alle overeenkomsten de huurprijs te zien verhogen volgens de coëfficiënten van de wet, houdende uitzonderingsbepalingen in zake huishuur, welke ook de jaarlijkse huurwaarde van het verhuurde goed op 1 Augustus 1939 moge geweest zijn;

3. — Een uitzonderlijke herziening van de huurprijs na het verstrijken van de lopende driejarige termijn voor de huurovereenkomsten, die niet vervallen binnen de 18 maanden na het in werking treden van de wet;

1. — Overwegende dat de commentators weliswaar meestal van oordeel zijn dat de lopende overeenkomsten, waarvan de vervaldag gelegen is meer dan 18 maanden na het in werking treden van de wet, door lid 1 en 2 van art. 35 niet beoogd worden (Tschoffen en Dubru nr 39 — Reijntjens en van Reepingen nr 313), maar dat de commentators toch een analogische toepassing van deze alinea's op deze lopende overeenkomsten voorstaan;

Overwegende dat art. 35 zijn oorsprong vindt in een regeringsamendement op de tekst van de verenigde commissies van justitie en van economische zaken van de Senaat, in tweede lezing aangenomen in de vergadering van 19 Mei 1949; (cfr Parl. Besch. Senaat zitting 1948-1949 nr 354 — Buitengewone zitting nr 1949 — nr 13 blz. 7);

Dat de tekst van de verenigde commissies spreekt

van de lopende of wettelijk verlengde handelshuurovereenkomsten en bepaalt dat deze een einde nemen bij het verstrijken van een termijn van ten minste 18 maanden te rekenen van de in werking treding van deze wet ;

Dat het amendement voor het in dit artikel vastgesteld tijdsbestek de huurprijzen vaststelde voor de huurovereenkomsten, die bij het van kracht worden van de wet geldig of verlengd zijn ;

Dat door deze teksten, die algemeen zijn, alle mogelijke gevallen van huurovereenkomsten, welk hun vervaldag ook weze, bedoeld zijn (Parl. Besch. Kamer 1950-1951 nr 124, blz. 9) ;

Dat tijdelijk een zekere verwarring te bespeuren is gedurende de behandeling van het wetsontwerp en de « lopende » huurovereenkomsten in deze periode van verwarring steeds worden genoemd samen met de « verlengde » ; dat de uitzonderlijke herziening van de huurprijs, voorzien door het huidige art. 35-3° ingevolge deze verwarring voor de « lopende » en ook voor de « verlengde » bepaald werd, terwijl het zeker nooit de bedoeling van de wetgever is geweest voor de « verlengde » overeenkomsten, waarvan de hernieuwing onmiddellijk moest worden aangevraagd, nog een uitzonderlijke herziening toe te laten (cfr. Parl. Besch. Senaat 2de zitting 1949-1950 nr 36, blz. 20 en 33 en 162, blz. 14) ;

Dat nochtans de wetgever die verwarring tijdig heeft opgemerkt en hersteld ; dat n.l. uit het 3de lid de woorden « of verlengd » werden geschrapt (Parl. Besch. Senaat 1949-1950 nr 214, blz. 14) ;

Dat de heer verslaggever Humblet daarna de overgangsbepalingen als volgt toelichtte : « de eerste twee leden hebben betrekking op de huurprijs welke onmiddellijk dient te worden toegepast op de lopende of de verlengde overeenkomsten ;

Bij het laatste lid wordt evenwel toegelaten, wat de lopende huurovereenkomsten betreft, de herziening er van te vragen zodra de driejarige termijn verstreken is (Parl. Besch. Kamer 1950-1951, nr 124, blz. 9) ;

Dat dezelfde verslaggever, de heer Humblet, zijn samenvatting van de overgangsbepalingen als volgt begon : « Deze bepalingen komen hierop neer : a) de lopende huurovereenkomsten (d.w.z. de geschreven huurovereenkomsten die noch verbroken noch verlopen zijn) worden voortgezet tot het verstrijken van de contractuele termijn. De toepasselijke huurprijs blijft de op de dag van de inwerking treding van de wet werkelijk betaalde (of verschuldigde), behoudens overeenkomst van partijen of toepassing van de verhogingscoëfficiënten, voorzien bij art. 11 van de wet van 20 December 1950, welk ook de huurwaarde Augustus 1939 moge geweest zijn ». (Parl. Besch. Kamer zitting 23-1-1951 nr 207, blz. 13, 14) ;

Dat deze laatste tekst van de heer verslaggever Humblet duidelijk en uitdrukkelijk is en dus wel bepaalt dat art. 35, lid 1, van toepassing is op de huurovereenkomsten, wier vervaldag meer dan 18 maanden na het in werking treden van de wet gelegen is ;

Dat de commentatoren, die het tegendeel beweren, steunen op citaten uit de wordingsgeschiedenis der wet, dagtekenend uit de periode, toen de hierboven genoemde verwarring bestond (verslag Lohest van de commissie van de Senaat 1949-1950, Dok. 36, blz. 19) ;

Overwegende dat deze zienswijze door de tekst van de wet geenszins wordt tegengesproken, maar veeleer bevestigd ;

Dat het huidige art. 35 aanvangt als volgt : « Gedurende de bij de artikelen 33 en 34 gestelde termijnen... » ;

Dat art. 33 bepaalt dat de lopende huurovereenkomsten vervallen, bij het verstrijken van de contractuele termijn ;

Dat de contractuele termijn derhalve ook een termijn is, die door art. 33 is gesteld, d.i. voorzien ;

Dat de term « gesteld » ook vertaald werd door « prévu » en slechts later door « fixé » (cfr. Parl. Besch. 1949-1950, nr 36, blz. 18) ;

Overwegende dat het trouwens onbegrijpelijk zou voorkomen, dat de wetgever geen huurprijs zou hebben bepaald voor de lopende overeenkomsten, die na 20 November 1952 zullen vervallen, te meer daar hij een uitzonderlijke herziening van de huurprijs toeliet tegen het einde van de lopende driejarige termijn ;

Overwegende dat uit hetgeen voorgaat blijkt, dat ook het 2de lid op deze soort van lopende huurovereenkomsten van toepassing is ;

Dat deze zienswijze blijkt uit het amendement van Mevrouw Ciselet, hetwelk er toe strekte de herziening van de huurprijs voor de lopende huurovereenkomsten toe te laten, hetzij bij het verstrijken van de lopende driejaarlijkse termijn, hetzij 18 maanden na het in werking treden van de wet. Dat dit amendement slechts werd teruggetrokken, omdat Mevrouw Ciselet uit een verklaring van de heer minister Duvieusart mocht besluiten dat het 2de lid van art. 35 eveneens de lopende huurovereenkomsten beoogde (Senaat 1949-1950, Dok. 51, blz. 3 ; Tschoffen en Dubru nr 39, blz. 103) ;

Overwegende dat de tekst van art. 35, lid 1, in rechtsleer en rechtspraak aanleiding heeft gegeven tot tegenstrijdige interpretaties van de termen « behoudens akkoord van partijen » (zie J.T. 1951, blz. 631, nr. 48) ;

Dat zekere rechtspraak voorhoudt dat zulk akkoord vanzelfsprekend moet worden gesloten na het in werking treden van de wet, omdat het afstand inhoudt van een recht, dat vóór de wet aan geen van de partijen bekend was ;

Dat anderen integendeel menen dat een vroeger gesloten akkoord, al was het vrijdeld geweest door de beperkende bepalingen van de uitzonderlijke huishuurwetten, terug van kracht zou worden bij het in werking treden van de wet, daar de wettekst noch de bij de behandeling van het wetsontwerp gewisselde stukken bepalen wanneer het akkoord dient te worden gegeven en dat een analogische toepassing mag gedaan worden van de verklaringen, gedaan bij de totstandkoming van de wetten van 20 December 1950 en 1 Juni 1951, ingevolge dewelke een akkoord, dat onwettig was vóór de wet, als wettig diende te worden beschouwd na de wet (Parl. Besch. 1950 nr 107, blz. 21-22 en Kamer 6-3-1951, nr 339, blz. 5) ;

Overwegende dat de beweegredenen van de ene wet niet analogisch op een andere wet mogen toegepast worden, wanneer zij niet hetzelfde voorwerp hebben ;

Dat de billijkheid ter verdediging en ter verwerping van beide stellingen kan worden ingeroepen ;

Dat, zo men zich houdt aan de « werkelijk betaalde prijs », men de huurder, die de huurprijs gedeeltelijk deed verminderen op grond van de uitzonderingswetgeving bevoorrecht ten opzichte van degene, die de onwettige huurprijs bleef betalen ;

Dat, zo men zich houdt aan de « contractuele prijs », men de verhuurder, die een onwettige huurprijs bedong — al werd die prijs voorlopig in feite niet geëist of gedeeltelijk verminderd, — bevoorrecht ten opzichte van de eigenaar, die de huurprijs vaststelde in overeenstemming met de wettelijke beperkingen ;

Overwegende dat de wetgever, die een nieuwe tij-

delijke verlenging van zekere categoriën van overeenkomsten invoerde, verplicht was te bepalen welke huurprijs tijdens deze verlenging zou worden betaald;

Dat hij dit deed door te verwijzen naar de « werkelijk betaalde prijs »;

Dat de toevoeging van de term « werkelijk » er schijnt op te wijzen, dat de « contractueel » bedongen prijs wordt uitgesloten, indien deze niet werd betaald;

Overwegende dat uit de termen « behoudens akkoord van de partijen » de afschaffing van het uitzonderingsregime in zake huurprijzen — en de herleving van de vroegere bedongen huurprijzen niet mogen afgeleid worden; dat geen enkele tekst van bij de totstandkoming der wet gewisselde stukken toelaat zulk een verstrekkende betekenis aan deze termen te hechten;

Dat in het feit, dat de heer verslaggever de « betaalde prijs » ook eens « verschuldigde » prijs heeft genoemd, geen argument ten voordele van de herleving van de contractuele prijs mag worden gezocht; dat deze verduidelijking, die trouwens tussen haakjes werd geplaatst, geen andere strekking heeft dan de wettelijk vastgestelde prijs niet afhankelijk te maken van een willekeurige betaling of een mogelijke wanbetaling door de huurder bij het in werking treden van de wet;

Overwegende dat integendeel verscheidene teksten van gewisselde stukken er op wijzen, dat de overgangsbepalingen van de wet van 30 April 1951 ten doel hadden de huurprijzen tijdelijk te blokkeren om de werkelijk betaalde huurprijzen te gebruiken als vertrekpunt van de definitieve vaststelling van de huurprijs, maar bovendien partijen toelieten bij onderlinge overeenkomst van deze wettelijke regeling af te wijken;

Dat de heer verslaggever Lohest zich als volgt uitdrukt: « De Wetgever ziet doelbewust af van de verwijzing naar een bepaalde periode, beschouwd als representatief voor een normale huur, om de basis-huur te bepalen. De basishuur is volgens het systeem van de wet de huur, die inderdaad betaald wordt bij het verzoek om herziening en komt er geen herziening, hetzij minnelijk of gerechtelijk, dan blijft diezelfde huur gelden »;

Dat eerste alinea betekent dat de huurder zijn huur kan verder betalen zoals bij de in werkingtreding van de wet (P. B. Senaat 1949 - 1950, nr 36, blz. 19);

Dat de heer minister Duveiusart, zich als volgt heeft uitgedrukt in de Senaat: « Les loyers des immeubles ou parties d'immeubles dont les baux sont en cours ou prorogés au moment de l'entrée en vigueur de la présente loi, demeureront, sauf accord des parties, fixés au montant effectivement payé par le preneur à cette date ». « Cela signifie que cet article exclut toute adaptation, tout retour au droit commun, en figeant le loyer à ce qu'il était à la date en question (Parl. Hand. Senaat 8 Februari 1950, blz. 375);

Dat de heer verslaggever Humblet in verband met de huurprijs de toestand na het in werking treden van de wet als volgt resumeerde voor de verschillende overeenkomsten: « verplichting tot huurbetaling, die werkelijk geschiedde op de datum van inwerkingtreding van de wet, behoudens akkoord van de partijen; of toepassing van de vermeerderingscoëfficiënten, vastgesteld bij art. 11 van de wet van 20 December 1950, welke de huurwaarde van 1 Augustus 1939 zij. De verhuurder, kan dus bij wijze van overgang de vermeerdering van 200% bekomen, indien de wettelijke voorwaarden vervuld zijn » (P.B. Kamer 1950 - 1951, nr 207, blz. 13 - 14);

Dat in deze tekst dient te worden in 't licht gesteld,

dat het enig recht, dat aan de verhuurder bij de wet wordt verleend door de woorden « behoudens akkoord van de partijen » of « toepassing van de vermeerderingscoëfficiënten » is om gebeurlijk de vermeerdering tot 200% van de huurprijs Augustus 1939 te bekomen;

Dat aan de termen « behoudens overeenkomst van partijen » derhalve slechts de betekenis dient te worden toegekend, dat bij onderlinge overeenkomst van de wettelijke regeling mag afgeweken worden (cfr. P.B. Kamer 1950 - 1951, nr 124, blz. 3);

Dat zulke overeenkomst, die afwijkt van een nieuwe en gebiedende wettelijke regeling, noodzakelijk na het in werking treden van de nieuwe wet moet tot stand gekomen zijn, vermits het voor de huurder betekent een afstand van een recht, dat hij voordien niet kon kennen.

Dat nog ten overvloede kan opgemerkt worden, dat de termen « behoudens akkoord van de partijen » niet de betekenis kunnen hebben, dat de vroegere bedongen huurprijzen zouden herleven. Dat praktisch bij iedere huurovereenkomst een prijs bedongen werd en de wettelijke bepaling dan totaal overbodig werd;

Dat ook geen beperkter betekenis aan deze termen mag gegeven worden, n.l. die om een huurprijs eisbaar te maken, die voor het in werking treden van de wet werd bepaald voor het tijdstip, waarop het uitzonderingsregime in zake huishuur zou opgeheven worden;

Dat immers, zoals hierboven reeds opgemerkt, de overgangsbepalingen van de wet van 30 April 1951 het uitzonderingsregime niet hebben afgeschaft, maar veel eerder een nieuw uitzonderingsregime voor zeer beperkte duur en bij wijze van overgang hebben ingevoerd;

2. — In feite :

Overwegende dat de « werkelijk betaalde » huurprijs de door het vonnis van 2 Februari 1950 vastgestelde is;

Dat bij toepassing van art. 35, lid 2 de verhoging met 200% gebeurlijk mag toegestaan worden;

Overwegende in feite dat er een algemene verandering in de toestand der huurovereenkomsten getreden is sedert 2 Februari 1950; dat inderdaad op dat ogenblik de wettelijke huurprijs slechts de normale huurprijs 1939 + 70% bedroeg, terwijl sedert de wet van 20 December 1950 de normale huurprijs 1939 plus 100% bedraagt; dat de naar billijkheid door de rechtbank toe te stane verhogingen van 100 à 150% op 150 à 200% gebracht werden;

Dat er een algemene stijging der huurprijzen waar te nemen is;

Overwegende dat beroepene een copie voorlegt van winst en verliesrekening, volgens dewelke hij na afkorting van huurprijs en delging betaling handelszaak slechts zou verdiend hebben de som van 85.884,— fr. over het jaar 1948; 50.225,— fr. over het jaar 1949 en 11.276,— fr. over het jaar 1950; dat hij echter niet bewijst dat deze aangiften door het bestuur der directe belastingen aanvaard werden;

Dat beroepene ook doet gelden dat hij een som van 250.000,— fr. met intresten en afkortingen moet betalen voor de overname van de handelszaak, wat op een bijkomende huurprijs zou neerkomen;

Overwegende nochtans dat die handelszaak machines, materialen, en grondstoffen omvat benevens de aan de vroegere bestaande bakkerij gehechte cliëtele;

Overwegende dat beroepers voorstellen de betaalde afkortingen terug te betalen tegen de teruggave van de handelszaak en het vertrek van de huurders;

Dat beroepene dit aanbod weigert, beweerende dat hij thans door zijn werk de zaak heeft opgeknapt;

Dat hieruit voortvloeit dat de zaak wel meer ren-

derend moet zijn dan beroepene het wil toegeven; dat het gehuurde trouwens gelegen is in een der drukst bevolkte straten van Berchem;

Dat het billijk voorkomt de huurprijs vast te stellen op 3.000,— fr. per maand, zonder lasten.

Om deze redenen,

De Rechtbank, rechtdoende in hoger beroep en op tegenspraak;

Na er over beraadslaagd te hebben;

Alle verdere en strijdige besluiten verwerpende;

Ontvangt het beroep;

Verklaart het gegronnd;

Doet dienvolgens het bestreden vonnis te niet en, opnieuw wijzende, zegt voor recht dat vanaf 1 Juni 1951 de door beroepene voor de pasteibakkerij, gelegen te Berchem, Statiestraat 124, gelijkvloerse en tweede verdieping te betalen huurprijs vastgesteld is op 3.000 frank en, gezien er tot hertoe slechts 2.200,— frank per maand betaald werd, veroordeelt beroepene tot het betalen aan beroepers voor het saldo vervallen huurprijzen van 1 Juni 1951 tot en met 1 Februari 1952: $800,- \times 9 = 7.200,-$ fr. met de gerechtelijke instrenten en de kosten van beide aanleggen.

NOOT: Zie o.m. in gelijke zin vonnis d.d. 24 October 1951 van de Vrederechter van het 1e Kanton te Antwerpen, R.W. 1951-52, 374, en vonnis d.d. 9 October 1951 van de Vrederechter te Kontich, R.W. 1951-52, 371.

**RECHTBANK VAN EERSTE AANLEG
TE ELIZABETHSTAD
zitting houdende in strafzaken.**

9 Januari 1952.

Rechter: M. J. Grootaert.

O. M.: M. L. Zuyderhoff, Eerste Substituut.

Procureur des Koning.

Advocaat: Mr A. Rubbens.

1. **Taalgebruik bij de rechtsbedeling in Belgisch Kongo.**
— Deze rechtsbedeling dient te geschieden in de nationale taal van de gedaagde.

2. **Verkeer. — Bepaling van openbare weg.**

1. *De Belgen genieten in Belgisch Kongo, wat betreft de openbare akten en de rechtsbedeling, een zelfde bescherming als diegene die hun in België verzekerd wordt.*

In gerechtszaken dient dan ook in de kolonie het beginsel toegepast te worden der Belgische wet van 15 Juni 1935 op het taalgebruik in gerechtszaken, beginsel dat als volgt kan samengevat worden: « De rechtspleging geschiedt in de nationale ethnische taal van de gedaagde ».

2. *Het woord openbare weg heeft twee betekenissen: 1) de plaats moet staan onder het gezag uitgeoefend door de openbare overheid; 2) de plaats moet toegankelijk gesteld zijn voor het verkeer van alle personen zonder beperking.*

Het verkeersreglement is niet toepasselijk op plaatsen staande onder het gezag van particulieren.

O. M. t/ D.

Over het in gerechtszaken van Belgen gebruik van de Nederlandse taal:

Overwegende dat gedaagde Belg is;

Overwegende dat hij ter zitting gevraagd heeft dat deze zaak in het Nederlands zou behandeld worden, hetzij in zijn nationale ethnische taal;

Overwegende dat hem zulks ter zitting werd toegestaan;

Overwegende dat bij monde van de Eerste Substituut van de Procureur des Konings, L. Zuyderhoff, het Openbaar Ministerie in deze taal requisitoir heeft genomen;

Overwegende dat zulks afwijkt van wat tot nu toe vóór de Rechtbanken van de kolonie geschiedde, zodat het past te onderzoeken of het wettelijk is;

Overwegende dat artikel 3 van de wet van 18 Oktober 1908, gezegd Koloniale Keure, letterlijk gesteld is als volgt:

« Het gebruik der talen is vrij. Het wordt geregeld door decreten, zoodanig dat de rechten der Belgen en der Congoleezen zijn gewaarborgd, en alleen voor de akten van het openbaar gezag en voor de gerechtelijke zaken.

» Op dat gebied genieten de Belgen, in Congoland, eene gelijke bescherming als die hun in België verzekerd is. Met dat doel worden decreten, uiterlijk binnen vijf jaren na de afkondiging van deze wet, uitgevaardigd.

» Alle decreten en verordeningen van algemeenen aard worden opgesteld en bekeendgemaakt in de Franse en in de Vlaamse taal. Beide teksten zijn officieel. »

Overwegende dat de wet bijgevolg een onderscheid maakt tussen enerzijds de onderlinge betrekkingen tussen de particulieren en anderzijds de akten van het openbaar gezag en de rechtszaken;

Overwegende dat zij de particulieren geheel vrij laat in hun onderlinge betrekkingen de taal te gebruiken naar hun keus zonder onderscheid te maken noch tussen Belgen en vreemdelingen, noch tussen de nationale en vreemde talen en zonder enige regeling van deze vrijheid te voorzien;

Overwegende dat daarentegen, wat de openbare akten en de rechtszaken betreft, zij voorziet dat het gebruik der talen « *geregeld wordt door decreten, zoodanig dat de rechten der Belgen en der Congoleezen gewaarborgd zijn* »;

Overwegende dat zij uitdrukkelijk uitvaardigt: « op dat gebied genieten de Belgen, in Congoland, eene gelijke bescherming als die hun in België verzekerd is »;

Overwegende dat zij voorschrijft dat « met dat doel uiterlijk binnen vijf jaren na de afkondiging van deze wet decreten uitgevaardigd worden », hetzij vóór einde 1913;

Overwegende dat dit voorschrift niet werd uitgevoerd;

Overwegende dat de gevolgen daarvan moeten onderzocht worden;

Overwegende dat daarbij een onderscheid moet gemaakt worden tussen enerzijds de bescherming zelf die verleend wordt en anderzijds de uitvoeringsmaatregelen die voor de toepassing ervan op de in de kolonie voorkomende toestanden moeten genomen worden;

Over de door de Wet verleende bescherming:

Overwegende dat de wet het geenszins aan de voorziene dekreten overgelaten heeft de bescherming te verlenen;

Overwegende dat de wet dit zelf heeft gedaan;

Overwegende dat zulks blijkt uit de bewoordingen zelf van de wet en uit de opdracht die ze ter zake aan de dekreten heeft gegeven;

Overwegende, wat de bewoordingen betreft, dat de wet positief voorschrijft: « op dat gebied genieten de Belgen in Congoland eene gelijke bescherming als die hun in België verzekerd is »;

Overwegende wat de opdracht betreft die ze aan de dekreten heeft gegeven, dat ze niet voorschrijft dat zij de bescherming zullen uitvaardigen, maar alleen regelen om deze te waarborgen, d.w.z. in de feitelijke toepassingen op de in de kolonie vorokomende toestanden;

Overwegende dat zij daarmede o.a. heeft bedoeld dat de voorziene dekreten niet met de in België verleende bescherming tegenstrijdig mogen zijn;

Overwegende dat ze inderdaad in dit geval, krachtens artikel 7 van de wet, als tegenstrijdig zijnde met de wet niet zouden mogen toegepast worden;

Over de datum van de inwerkingtreding van de door de wet verleende bescherming:

Overwegende dat de door de wet verleende bescherming onmiddellijk, bij het in voege treden van de wet, van kracht is geworden;

Overwegende dat zulks namelijk blijkt uit de tegenwoordige tijd die ze bij de uitvaardiging van deze bescherming gebruikt: « genieten »;

Overwegende dat daaruit namelijk blijkt dat de wet de inwerkingtreding van deze bescherming niet tot na de uitvaardiging van de voorgeschreven regelende dekreten heeft opgeschorst;

Overwegende dat zulks klaarblijkelijk ook de mening is van de gewone koloniale wetgever, vermits deze reeds vóór het verstrijken van de termijn van 5 jaar, nl. bij dekreet van 23 Mei 1909, de Nederlandse tekst van de uitvoerbare formule der vonnissen en arresten heeft gegeven;

Overwegende dat hij dit vanzelfsprekend heeft gedaan voor de uitvoering van de toen reeds gebeurlijk in toepassing van de verleende bescherming in deze taal gestelde vonnissen en arresten;

Overwegende dat bijgevolg moet aangenomen worden dat volgens hem vonnissen en arresten in deze taal gesteld worden zonder dat de voorziene regelende dekreten uitgevaardigd zijn;

Overwegende dat weliswaar de Franse tekst de toekomstige tijd gebruikt: « jourront »;

Overwegende dat dit vloeit uit het Franse taaleigen zoals het in zeer veel teksten voorkomt, b.v. artikelen 43, 47, 48, enz. van het strafwetboek;

Overwegende dat in het Frans het gebruik van deze tijd eenvoudig bedoelt « van zodra de wet in voege zal getreden zijn, telkens dat een aanleiding tot de toepassing van de tekst bestaat »;

Overwegende dat de Franse tekst niet op uitdrukkelijke wijze de uitvaardiging van de voorziene regelende dekreten als een opschorsen van de voorwaarde van de verleende bescherming aangeeft;

Overwegende dat het eenvoudig gebruik van de toekomstige tijd in de Franse tekst niet op stilzwijgende wijze de draagkracht van dergelijke voorwaarde kan hebben;

Overwegende dat inderdaad in het licht van de Nederlandse tekst dergelijke stilzwijgende voorwaarde niet mag verondersteld worden daar de Franse tekst dan een betekenis zou krijgen die tegenstrijdig zou zijn met deze van de Nederlandse tekst;

Overwegende dat de twijfelachtige tekst steeds moet uitgelegd worden in de zin van de ondubbelzinnige;

Overwegende dat in elk geval de Nederlandse tekst evenveel kracht heeft als de Franse;

Over het door de wetgever door het uitvaardigen van deze bescherming onmiddellijk nagestreefde doel:

Overwegende dat de bedoeling van de wetgever klaarblijkelijk is geweest van de invoegetreding van de wet af, in deze zaken, de onder het bewind van de Onafhankelijke Kongostaat bestaande tegenstrijdige toestand alleen de Franse taal te gebruiken, te veranderen door aan de Belgen in Kongo een bescherming te verlenen die de Onafhankelijke Kongostaat hun niet toekende;

Overwegende dat in deze zaken de ter sprake zijnde alinea van artikel 3 dezelfde draagkracht heeft als de laatste alinea, nl. dat voortaan zoals de dekreten en de algemene verordeningen ook de vonnissen en arresten, zowel in de ene als in de andere nationale taal zullen gesteld worden;

Overwegende dat daarbij het enige verschil is dat de dekreten en algemene verordeningen, tengevolge van hun algemeen karakter, altijd in beide nationale talen moeten gesteld worden zodat daarvoor geen verdere regeling te voorzien viel, terwijl de vonnissen en arresten, tengevolge van hun individueel karakter, het moeten zijn in de ene of in de andere taal naargelang de betrokken personen, zodat een regeling daarvoor te voorzien viel;

Over de uitvoeringsmaatregelen:

Overwegende dat uit al wat voorafgaat volgt dat de wet klaarblijkelijk aan de voorziene dekreten alleen heeft overgelaten de uitvoeringsmaatregelen voor de door haar zelf verleende bescherming uit te vaardigen;

Overwegende dat ze daarbij uitdrukkelijk bepaalt dat het doel van deze uitvoerende dekreten is aan de Belgen de door de wet verleende bescherming te waarborgen;

Overwegende dat de voorziene dekreten bijgevolg het karakter hebben van uitvoeringsmaatregelen van de wet;

Overwegende dat het ingebreke blijven van de gewone koloniale wetgever om binnen de vastgestelde tijd de met dit doel voorziene uitvoeringsmaatregelen uit te vaardigen, niet voor gevolg kan hebben de door de wet verleende bescherming zelf af te schaffen;

Overwegende dat zulks nl. tegenstrijdig zou zijn met de uitdrukkelijke bedoeling van de wet, zoals hierboven uiteengezet, aan de Belgen in Kongo bij het uitvaardigen van de wet een recht te verlenen dat ze voordien niet bezaten onder het beheer van de Onafhankelijke Kongostaat;

Overwegende dat artikel 7 van de wet uitdrukkelijk voorziet dat zelfs een dekreet deze door de wet verleende bescherming niet kan afschaffen, zodat a fortiori een uitgebleven uitvoeringsdekreet het nog minder kan;

Overwegende dat dit ingebreke blijven van de gewone koloniale wetgever dus alleen voor gevolg heeft dat de voorziene vijfjaarlijkse periode sine die verlengd werd zodat nog steeds, zoals de wet het slechts voor vijf jaar had voorzien, de toegekende bescherming moet toegepast worden zonder geregeld te zijn;

Over de toepassing van de ordonnantie van 14 Mei 1886 op de in de gerechtelijke beslissingen te volgen beginselen:

Overwegende dat sommigen staande houden dat het in gebreke blijven van de gewone wetgever voor gevolg heeft dat bij toepassing van de ordonnantie van 14 Mei 1886 deze stof geregeld wordt door de plaatse-

lijke gebruiken, de algemene rechtsbeginselen en de billijkheid;

Over het toepassingsveld van deze ordonnantie :

Overwegende dat deze ordonnantie uitdrukkelijk haar toepassingsveld beperkt tot de « betwistingen » (contestations) waarvoor de rechtbanken bevoegd zijn;

Overwegende dat dit zonder twijfel gaat over de tussen de partijen die voor de rechtbanken verschijnen bestaande betwistingen;

Overwegende dat niet kan gezegd worden dat wat betreft het gebruik der talen in de openbare akten en in rechtszaken, de kolonie een vóór de rechtbanken verschijnende betwistende partij is;

Overwegende dat bijgevolg deze ordonnantie in deze zaken niet van toepassing is;

Over de door deze ordonnantie voorziene gebruiken en het bij de rechtbanken van de kolonie bestaande tegenstrijdige gebruik in rechtszaken uitsluitend de Franse taal aan te wenden :

Overwegende dat de plaatselijke gebruiken waarnaar deze ordonnantie verwijst vanzelfsprekend het gewoonterecht is dat vrij ontstaat en bestaat tussen de vóór de rechtbanken verschijnende partijen;

Overwegende dat het bij de koloniale rechtbanken bestaande gebruik uitsluitend de Franse taal aan te wenden dergelijk gewoonterecht niet is doch een overheidsdaad, zoals ook het gebruik van het Nederlands voor onderhavig vonnis dat is;

Overwegende dat deze ordonnantie de toepassing van dergelijke overheidsdaaden niet voorziet;

Overwegende dat gezegd als overheidsdaad bestaande tegenstrijdig gebruik dus niet kan toegepast worden in uitvoering van de bepalingen van deze ordonnantie;

Overwegende dat dergelijke overheidsdaad geenszins de door de wet verleende bescherming kan te niet doen, nog minder dan, zoals boven uiteengezet, een dekreet dit kan;

Overwegende daarenboven dat, zoals insgelijks boven gezegd, de bedoeling van de wet juist is geweest van de invoeging van de wet af het in deze zaken, onder het bewind van de Onafhankelijke Kongostaat bestaande tegenstrijdige gebruik, te veranderen, door aan de Belgen in Kongo een bescherming te verlenen die de Onafhankelijke Kongostaat hun niet toekende;

Overwegende dat bijgevolg het als overheidsdaad bestaande tegenstrijdige gebruik uitsluitend de Franse taal in deze zaken aan te wenden niet kan gesteld worden tegen het gebruik van de Nederlandse taal, vermits dit tegenstrijdig zou zijn met de bedoeling en de bestaansreden zelf van de wet;

Over het ontbreken van gebruiken inzake de toepassingsregelen van de door de wet verleende bescherming :

Overwegende, moest niettegenstaande al deze redenen toch nog worden volgehouden dat deze ordonnantie wel van toepassing is, dat dan duidelijk de stof van de niet verschenen dekreten moet omschreven worden waarop dus beweerd wordt dat de ordonnantie moet toegepast worden;

Overwegende dat, zoals boven uiteengezet, het niet het door de wet uitgevaardigde beginsel is dat de Belgen in de Kolonie in deze zaken van dezelfde bescherming als in België genieten, maar alleen de uitvoeringsmaatregelen van deze bescherming;

Overwegende dat geen enkel gebruik de toepassing van deze bescherming regelt;

Overwegende dat inderdaad het, volgens hierboven uiteengezet ten onrechte ingeroepen, in de Kolonie als overheidsdaad bestaande tegenstrijdig gebruik van de rechtbanken, in rechtszaken uitsluitend de Franse taal aan te wenden, geen regeling van de verleende bescherming is, maar een onwettelijke tenietdoening daarvan;

Over de algemene rechtsbeginselen :

Overwegende dat de algemene beginselen van het recht in de allereerste plaats deze zijn van het moederlandse recht;

Overwegende dat het ongetwijfeld een algemeen beginsel van dat recht is dat de rechtspleging gebeurt in de nationale ethische taal van de gedaagde;

Over de billijkheid :

Overwegende dat zulks ook overeenstemt met de billijkheid;

Over de door de Gouverneur-Generaal aangegeven evolutie :

Overwegende dat de Gouverneur-Generaal bij omzendbrief n° 91/14 van 23 Maart 1951 betreffende de openbare akten aan de ambtenaren en de officieren van het Openbaar Ministerie de volgende onderrichtingen heeft gegeven :

« Deze tekst (van artikel 3 van de wet van 18.10.1908) waarborgt op uitdrukkelijke wijze de vrijheid van het talengebruik in Kongo. Hij voorziet dat er, onder zeker voorbehoud, door de wetgever beperkingen kunnen aan toegebracht worden wat betreft de akten van de openbare macht en de gerechtszaken. In werkelijkheid is er tot nog toe geen enkele beperking afgekondigd, zodat de vrijheid volledig is op alle gebieden.

» Elke verklaring welke afwijkt van de regel : « Vrijheid bij ontstentenis van reglementering », mist de letter en de geest van de Koloniale Keure.

» Het is dus van belang dat alle administratieve overheden van Kongo, evenals de officieren van het Openbaar Ministerie, zich zorgvuldig onthouden van elke daad of van elke onderrichting die van aard is om de talenvrijheid, gewaarborgd door de Kongolese grondwet, te beperken, zowel ten opzichte van hun ondergeschikte agenten als tegenover particulieren.

» Ongetwijfeld kan het gebruik van de volledige talenvrijheid aanleiding geven tot moeilijkheden bij de toepassing. Dit is echter geen voldoende reden om een formeel wettelijk voorschrift te overtreden.

» De zwaarte van deze moeilijkheden moet trouwens niet overdreven worden. Ik ben er inderdaad van overtuigd dat de geest van verstandhouding en begrip, waarvan de kolonials steeds blij hebben gegeven, alsook hun bekommernis om het algemeen belang, in dit opzicht ernstige waarborgen bieden.

» Ik hecht groot belang aan de nauwgezette inachtneming van de bovenstaande onderrichtingen. »

Overwegende dat uit hoofde van de onafhankelijkheid van de rechtbanken tegenover de uitvoerende macht deze onderrichtingen haar niet binden;

Overwegende, wat betreft de rechtszaken, dat het heden ten dage nochtans niet past dat de rechtbanken niet de door het hoogste Burgerlijk gezag in de Kolonie aangegeven evolutie zouden volgen en aldus zouden achterblijven op de algemene toestand van

het land; door aan dezelfde tekst van de wet een tegenstrijdige uitleg te geven;

Over de bescherming die de Belgen in deze zaken in het moederland genieten :

Overwegende dat volgens de bepalingen van de moederlandse wet van 15 Juni 1935 de bescherming waarvan de Belgen in België in rechtszaken genieten als volgt kan worden samengevat : de rechtspleging geschiedt in de nationale ethnische taal van de gedaagde;

Overwegende dat, zoals hoger uiteengezet, volgens artikel 3 van de wet van 1908, de Belgen van de door deze wet verleende bescherming ook in Kongo genieten;

Overwegende dat bijgevolg wettelijk de rechtspleging in deze zaak ten laste van gedaagde in het Nederlands moet gebeuren en onderhavig vonnis in deze taal moet worden gesteld en openbaar uitgesproken worden;

Over de feiten :

Overwegende dat volgens de gegevens van het onderzoek, nl. de verklaringen zowel van gedaagde als van de getuigen alsook de door de officieren van gerechtelijke politie gedane vaststellingen en de stukken van de bundel, de feiten als volgt kunnen worden samengevat : gedaagde bestuurde zijn lichte vrachtauto op een aarden weg van gemiddeld 33 meter breed geheel gelegen op de terreinen van de missie; deze weg dient alleen voor de noodwendigheden van de missie en wordt daarbuiten door het publiek niet gebruikt; gedaagde berijdt deze weg elke dag op hetzelfde uur; de kinderen van de missie weten dit; gezien de beperkte breedte van de weg besloeg de wagen van gedaagde praktisch geheel de rijweg; op enkele meter vóór zich heeft hij op een gegeven ogenblik twee schoolkinderen zien stil staan, links van de weg; één van deze twee was de genaamde Mukuta Remy, ongeveer 8 à 10 jaar oud; toen de wagen hen voorbijreed is hij hetzij op een steen, hetzij op een uitstekende boomwortel of tengevolge van een put in de weg, links uitgegleden; geschrokken door deze onverwachte beweging, zijn de kinderen links van de weg gesprongen; Mukuta is met zijn linkerbeen aan de overkant en met zijn rechterbeen in de gracht gevallen; daardoor heeft hij dat been gebroken; het vlees ervan vertoonde slechts enkele lichte schrammen (stuk 14);

Over de aan gedaagde ten laste gelegde inbreuken op het algemeen reglement op de verkeerspolitie :

Overwegende dat gedaagde pleit dat gezegd reglement niet van toepassing is, daar volgens hem de betrokken weg niet openbaar is;

Overwegende dat het Openbaar Ministerie niet betwist dat de betrokken weg in zijn geheel gelegen is op een partikulier terrein, noch dat hij uitsluitend dient als verbindingsmiddel tussen de verscheidene er op gelegen instellingen van de missie;

Overwegende dat het Openbaar Ministerie nochtans staande houdt dat de weg openbaar is daar geen enkel uiterlijk teken zijn partikulier karakter aanduidt, zoals een afsluitingshekken of zelfs maar een opschrift;

Overwegende dat gedaagde antwoordt dat zulks niet gedaan werd daar het geheel overbodig is, gezien, tengevolge van de ligging van de weg en van de missie, geen enkel aan de missie vreemd persoon van deze gebruik maakt buiten de noodwendigheden van het erf;

Overwegende dat weliswaar art. 1 par. 1 van de ordonnantie de openbare wegen als volgt bepaalt : « de wegen, straten, openbare pleinen, bruggen, ponten, paden en over het algemeen alle wegen die voor het openbaar verkeer te land opgesteld zijn », en daarbij niet verwijst naar de aard van het gezag dat op de plaats uitgeoefend wordt;

Over het openbaar gezag :

Overwegende dat, alhoewel ze het niet vermeldt, deze ordonnantie door de Gouverneur-Generaal genomen werd krachtens de hem door het dekreet van 6.8.22 verleende macht inzake politiereglementen en reglementen van algemeen beheer;

Overwegende dat zij bijgevolg maar van toepassing is binnen de perken van deze macht;

Overwegende dat bijgevolg haar toepassing niet mag indruisen tegen de door de wet aan de bewoners gewaarborgde partikuliere vrijheden;

Overwegende dat aldus het in de benaming zelf voorkomende woord « openbaar » in de eerste plaats niet de betekenis heeft die het in andere straffteksten heeft zoals b.v. in artikelen 75, 175 e.v. van het strafwetboek, maar integendeel voor doel heeft boven aangegeven grenzen aan te duiden;

Overwegende dat zulks het geval is krachtens de grenzen zelf van de politiemacht van de Gouverneur-Generaal en niettegenstaande de door de ordonnantie gegeven bepaling op deze grenzen niet uitdrukkelijk wijst;

Overwegende dat het in de benaming zelf voorkomende woord « openbaar » bijgevolg in de eerste plaats slaat op de aard van het gezag dat op de weg uitgeoefend wordt en namelijk beduidt dat, opdat het reglement toepasselijk zou zijn de weg eerst en vooral onder door de overheid uitgeoefend openbaar gezag moet staan;

Overwegende dat a contrario op een weg die onder partikulier gezag staat het reglement niet van toepassing is;

Overwegende dat op zulk een weg het partikulier gezag vrij het verkeer mag regelen zoals het dit verkiest;

Overwegende dat bij de beoordeling van het gezag dat bestaat op een weg de eigendom van de grond ervan in het midden moet gelaten worden (cfr. Novelles, Code de la Route n° 30);

Overwegende dat inderdaad een partikulier een partikulier eigendom aan de overheid kan toevertrouwen en dat deze daarop een onder openbaar gezag staande weg kan aanleggen;

Overwegende dat overigens het ter sprake zijnde openbaar gezag niet mag verward worden met de overheid;

Overwegende dat deze inderdaad ook als partikulier kan optreden en bijgevolg op sommige plaatsen en wegen een partikulier gezag kan uitoefenen;

Over de openbare toegankelijkheid :

Overwegende dat de door de ordonnantie gegeven bepaling haar toepassing daarenboven beperkt tot de wegen « die voor het openbaar verkeer te land opgesteld zijn »;

Overwegende dat in deze zinsnede het woord « openbaar » een andere betekenis heeft en namelijk slaat op de personen die toegelaten worden van de weg gebruik te maken;

Overwegende dat door deze zinsnede de ordonnantie voorschrijft dat, opdat ze toepasselijk zou zijn, de over-

heid de onder openbaar gezag staande plaats moet toegankelijk stellen voor het verkeer van alle personen zonder beperking;

Overwegende dat deze betekenis zich bij de eerste voegt;

Overwegende dat bijgevolg het openbaar karakter van een weg een dubbele vraag stelt;

Overwegende dat de rechter over de feiten daarover soeverein beslist (Hof van Verbreking 6 Maart 1950; Rechtskundig Weekblad, 13^e jaargang, kol. 1688);

Overwegende dat het zonder twijfel, met de aan de bewoners gewaarborgde vrijheid op hun partikulier terrein het verkeer te regelen zoals zij het willen, tegenstrijdig zou zijn te verklaren dat deze ordonnantie van toepassing is op de ter sprake zijnde weg;

Overwegende dat bijgevolg het reglement op deze weg niet van toepassing is;

Over de sub 4° aan gedaagde ten laste gelegde inbreuk:

Overwegende dat niettemin moet onderzocht worden of de aan gedaagde ten laste gelegde feiten op zich zelf geen inbreuk van onvrijwillige letselen zijn;

Overwegende dat volgens de verklaringen van de gekwetste zelf zijn been in de gracht gebroken werd;

Overwegende dat ten genen tijde beweerd is geworden dat de door gedaagde bestuurde wagen op enigerlei wijze in deze gracht is terecht gekomen;

Overwegende dat volgens het in de bundel bestaande geneeskundig rapport het vlees van het been slechts enkele schrammen vertoonde;

Overwegende dat het onmogelijk is, indien, zoals beweerd werd, de vrachtwagen van gedaagde het been geraakt had, dit slechts deze lichte letselen zou veroorzaakt hebben;

Overwegende dat dus moet besloten worden dat de wagen van gedaagde op generlei wijze de gekwetste heeft geraakt; dat zijn been gebroken werd door in de gracht te vallen; dat dit feit geenszins aan gedaagde kan worden toegeschreven;

Om deze redenen:

De Rechtbank,
Rechtsprekende op tegenspraak,

Gelet op de bij Koninklijk Besluit van 22 December 1934 samengeschatte dekreten op de gerechtelijke inrichting en de bevoegdheid, het zoals nadien gewijzigd dekreet van 11 Juli 1923 houdende het wetboek van strafrechtspleging;

Gelet op artikel 3 van de wet van 18 Oktober 1908; Gelet op Boek I van het Strafwetboek; het dekreet van 6.8.1922; de artikelen 1 par. 1, 6 al. 2, 12 litt. a, 19 al. 2 en 38 van de ordonnantie n° 62/158 van 12.3.1949; 52 en 54 van het Strafwetboek;

Gelet op artikel 3 van de wet van 18 Oktober 1908; Verklaart dat de in het Nederlands gedane rechtspleging wettig is;

Verklaart dat wettelijk onderhavig vonnis in het Nederlands moet gesteld en openbaar uitgesproken worden;

Verklaart dat de sub 1°, 2°, 3° en 5° aan gedaagde ten laste gelegde feiten niet vallen onder toepassing van het algemeen reglement op het verkeer;

Verklaart dat de sub 4° aan gedaagde ten laste gelegde feiten niet bewezen zijn;

Spreekt hem vrij van al de hem ten laste gelegde inbreuken;

Laat de kosten ten laste van de kolonie.

NOOT: Bibliographie en rechtspraak. Halewyck «La chartre Coloniale» (1910) T. I, blz. 109 à 129; Eerste Aanleg Elisabethstad, 16.8.11, Jur. et Droit du Congo, 1912, blz. 217 met noot van Halewyck; zelfde rechtbank 29.8.12, Jur. et Droit du Congo, 1.14, blz. 188; Parketrechtbank Elisabethstad, 3.6.42, Rev. Jur. du Congo, 1943, blz. 118; Deboer Pol, Taalregime in de Kolonie, Band Leopoldstad, 1943, blz. 13; De Maegd (R. Dr. Jur.) «Taalregime in de Kolonie Band, Leopoldstad, nummers van Mei en Juli 1943; Parketrechtbank Costermansstad, 31.8.43, Rev. Jur. du Congo 1944, blz. 37; Parketrechtbank Stanleystad, 22.6.45; Rv. Jur. du Congo, 1947, blz. 74; Van Reeth (P. Dr P., C. I. C. M.) Kongo Rijksgedebied ook voor Vlaanderen in het «Verslag over het algemeen Kongres van het Davidsfonds, 16-17 Sept. 1950; Omzendbrief van de gouverneur-generaal van Belgisch-Kongo, n° 91/14 van 23 Maart 1951 «sur l'emploi des langues au Congo» (Leopoldstad; alleen in het Frans); Eerste Aanleg Coquilhatstad, 4.12.1951 (niet gepubliceerd; verklaart een in het Nederlands gestelde dagvaarding onontvankelijk en verwijst aanlegger tot de kosten).

CORRECTIONELE RECHTBANK TE OUDENAARDE

29 November 1951.

Voorzitter: M. Janssens de Veubeke.

Rechters: M.M. Van de Velde en Wuyts.

O.M.: M. Langerock.

Advocaten: Mrs Orban, A. Standaert, De Bisschop, A. De Riemaecker, R. De Rycke, De Munter, R. Lawarrée.

Onrechtmatige daad. — Dood van het slachtoffer. — Levensduurtabellen. — Begrafeniskosten. — Onstoffelijke schade.

Voor de berekening van het als schadevergoeding voor het overlijden van het slachtoffer toe te kennen kapitaal mag gebruikt worden gemaakt van de door de heer Dillaerts opgemaakte tabellen van vermoedelijke levensduur.

Wat de begrafeniskosten betreft bestaat de door de burgerlijke partij geleden schade behoudens de abnormale onkosten in het vervroegde uitbetalen der normale begrafeniskosten d.w.z. in het verschil tussen de tegenwoordige waarde van de normale uitgaven en die op de vermoedelijke dag van het overlijden van het slachtoffer indien het ongeval niet zou plaats gehad hebben.

Begroting van onstoffelijke schade: zie nader het vonnis.

O. M. en Millecam en cs. t/ De Somer en cs.

Post alia.

Burgerlijke partij Millecam in eigen naam en qualitate qua:

Overwegende dat de netto-bedrijfsinkomsten van het slachtoffer Roelant Jean dat als basis dient voor de berekening der kapitalisatie van winstderving der burgerlijke partij niet betwist wordt en als rechtmatig voorkomt voor een bedrag van 125.228 frank;

Overwegende dat de rechtbank van oordeel is dat voor de berekening van het toe te kennen kapitaal toepassing mag gemaakt worden van de tabel van vermoedelijke levensduur opgemaakt door de heer

Dillaerts en in het Rechtskundig Weekblad 1950/1951 gepubliceerd door Mr Ronse;

Dat deze tabel de enige is die overeenstemt met de huidige levensduur van de Belgische bevolking;

Dat volgens deze tabel het slachtoffer, dat 42 jaar oud was, nog een vermoedelijke levensduur had van 28,93 jaar, door de burgerlijke partij in hare berekening tot 28 jaar;

dat deze levensduur, berekend tegen 4,5 %, een kapitalisatiecoëfficiënt geeft van 15,742, door de burgerlijke partij teruggebracht tot 15;

dat de burgerlijke partij dienvolgens uiterst gematigd blijft, wanneer zij de betaling vordert van een kapitaal van $125.228 \times 15 = 1.878.420$ frank;

Overwegende dat de begrafenisomkosten bewezen zijn voor een bedrag van 13.227 fr., waarbij 950 fr. vervoerkosten van Oudenaarde naar Gent dienen te worden gevoegd;

Overwegende dat de door de burgerlijke partij geleden schade benevens de abnormale onkosten bestaat in het vervroegd uitbetalen der normale begrafenisomkosten, d.w.z. in het verschil tussen de normale uitgaven en de huidige waarde van deze kosten, betaalbaar op de dag van het vermoedelijk overlijden van het slachtoffer;

Dat dit laatste nog een vermoedelijke levensduur had van 28 jaar en tegen de rentevoet van 4,5 % een coefficient 0,29 dient te worden toegepast;

Overwegende dat de aan de burgerlijke partij verschuldigde vergoeding dienvolgens moet berekend worden op $13.227 - (13.227 \times 0,29) + 950 = 10.324$ frank;

Overwegende dat de vergoedingen voor zedelijke schade, pijn en smart, ex aequo et bono door de rechtbank geschat worden op 100.000 frank voor de weduwe en 60.000 frank voor elk der twee minderjarige kinderen;

Dat deze vergoeding, wat betreft het slachtoffer zelf, dat nog ongeveer een halve dag na het ongeval in volle bewustzijn geleefd heeft, zonder nochtans te beseffen dat het tengevolge van een embolie ging overlijden, mag geraamd worden op 10.000 frank, welk bedrag toekomt aan de burgerlijke partij, zowel in haar eigen naam als in hare hoedanigheid van wetlige voogdes over haar minderjarige kinderen, in de verhouding waarin zij gerechtigd zijn in de nalatenschap van het slachtoffer;

Overwegende dat aldus aan de burgerlijke partij toekomt en door beklagde De Somer en de burgerlijk verantwoordelijke Etablissements Georges Fourcroy & Fils N.V. moeten vergoed worden :

- a) in eigen naam : de sommen van 1.878.420 fr. + 10.342 fr. + 100.000 fr. = 1.988.764 frank;
- b) als wettige voogdes over hare minderjarige kinderen 2×60.000 fr. = 120.000 frank;
- c) in eigen naam en qualitate qua, in de verhouding waarin dat zij gerechtigd zijn in de nalatenschap van het slachtoffer, de som van 10.000 frank.

Dat het overige van de eis als niet gegrond voorkomt;

.....

Vlaamse Juristen,

Abonneert U op het
RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ST NIKLAAS

1e Kamer. — 20 November 1951.

Voorzitter : M. Dirix.

Rechters : M.M. Blauwaert en Maes.

Referendaris : M. Thuysbaert.

Advocaat : Mr. P. Waterblee (Ieper).

Koop en verkoop. — Algemene koopvoorwaarden. —
Tegenstrijdigheid tussen de algemene voorwaarden voorkomende op de keerzijde van een schriftelijke koopbevestiging en die voorkomende op een later door de verkoper aan de koper toegezonden factuur.
— Daar de verkoper de overeenkomst gedeeltelijk heeft uitgevoerd zonder enig bezwaar te maken tegen de in de koopbevestiging opgelegde voorwaarden, is hij daaraan gebonden.

De verkoper, die van de koper een schriftelijke koopbevestiging heeft ontvangen, op de voorzijde waarvan de bijzondere voorwaarden van de gesloten koopovereenkomst voorkomen met verwijzing naar de op de keerzijde gedrukte algemene voorwaarden, waarvan het op de voorzijde omschreven contract is ontdaard, en de koop gedeeltelijk heeft uitgevoerd zonder enig bezwaar te hebben gemaakt tegen de in de koopbevestiging opgelegde voorwaarden, is aan die voorwaarden, die een integrerend deel uitmaken van de koopovereenkomst, gebonden.

De voorwaarden, voorkomend op een later door de verkoper aan de koper toegezonden factuur, binden de koper niet; deze was niet verplicht aan zijn mede-contractant kennis te geven, dat hij het met die voorwaarden niet eens was.

De in de algemene voorwaarden van bovenvermelde koopbevestiging « ratione loci » uitsluitend bevoegd verklaarde rechter is dan ook alleen bevoegd om van een uit de koopovereenkomst ontstaan geschil kennis te nemen.

De Caestecker t. / P.V.B.A. « Waascultura ».

Aangezien het verzet regelmatig is naar de vorm en zijn ontvankelijkheid niet wordt betwist;

Over de bevoegdheid :

Aangezien eiser in verzet opwerpt dat de Rechtbank van Sint-Niklaas onbevoegd was ratione loci om van het geschil kennis te nemen ;

dat immers art. 39 van de Wet op de Bevoegdheid bepaalt dat in principe de geschillen dienen gebracht te worden voor de Rechtbank van de woonplaats van de verweerder ;

dat weliswaar art. 42 van dezelfde wet zekere afwijkingen voorziet die echter ter zake niet van toepassing zijn; dat inderdaad de gesloten overeenkomst tot stand kwam te Brussel en de koopwaar, bestemd voor het buitenland, moest geleverd worden te Moeskroen ;

dat gedaagde, oorspronkelijke aanlegster, tevergeefs haar gewone verkoopvoorwaarden, volgens dewelke de Rechtbank van Koophandel te Sint-Niklaas alleen bevoegd is zou inroepen; dat eiser in verzet, oorspronkelijke verweerder, gelijkaardige voorwaarden heeft opgemaakt waarbij de Rechtbank te Ieper bevoegd wordt verklaard ;

dat er in die voorwaarden enkel sprake kan zijn van toepassing van artikel 39 ;

Aangezien de oorspronkelijke aanlegster zich, ter rechtvaardiging van de bevoegdheid der Rechtbank van St-Niklaas, beroept op haar factuur van 11 April 1951, op naam van de oorspronkelijke verweerder ;

dat die factuur betaalbaar is te Belsele en daarenboven uitdrukkelijk bepaalt, dat alleen de Rechtbank van Koophandel te Sint-Niklaas bevoegd is om kennis te nemen van alle geschillen welke naar aanleiding van de betaling der factuur mochten ontstaan;

Aangezien blijkt, dat de overeenkomst, welke ten grondslag ligt van de aanhangige rechtsvordering, werd gesloten te Brussel en door eiser in verzet bevestigd in d° 22 Maart 1951 op briefpapier waarop aan het hoofd de benaming voorkomt van eiser in verzet en verder aan de voorzijde de bijzondere voorwaarden van de gesloten verkoop met verwijzing naar de algemene voorwaarden, op de keerzijde gedrukt, waaraan het aan de voorzijde omschreven contract is onderworpen; onder meer « dat alle betwistingen welke zouden ontstaan aangaande de uitvoering van het tegenwoordig contract, alle geschillen of rechterlijke vervolgingen bij de Rechtbank van Ieper zullen voortgedragen worden. Geen andere Rechtbank zal om gelijk welke reden als bevoegd aangezien worden »;

Aangezien gedaagde in verzet niet betwist en ten andere bezwaarlijk zou kunnen betwisten, dat hij de koopbevestiging van 22 Maart 1951 ontvangen en aangaard heeft met al de daarop vermelde, geschreven en gedrukte, algemene en bijzondere voorwaarden, in zover ze elkaar niet tegenspreken; vermits hij de aldus bevestigde koop heeft uitgevoerd, althans voor de helft;

Aangezien gedaagde in verzet tot die uitvoering is overgegaan zonder te voren enig bezwaar te hebben gemaakt tegen de door eiser in verzet bij de koopbevestiging opgelegde voorwaarden, zodat deze voorwaarden een integrerend deel uitmaken van de koopovereenkomst;

Aangezien er uit volgt dat die algemene koopvoorwaarden, op de basis waarvan de bestelling werd uitgevoerd, de betrekkingen tussen partijen onderling beheersen, zodat de nieuwe voorwaarden, waaronder de betreffende toekenning van bevoegdheid, door de verkoper bedongen op zijn factuur van 11 April 1951, terwijl hij reeds op 6 April de overeenkomst voor de helft had uitgevoerd, zonder uitwerking zijn gebleven ten opzichte van de koper, die dan ook niet gehouden was expliciet ter kennis van zijn mede-contractant te brengen dat hij het met die nieuwe voorwaarden niet eens was (Rb. van Koophandel Gent, 17 Juni 1939, J. C. F. 1939, blz. 85);

Aangezien de door eiser in verzet tegengeworpen exceptie van onbevoegdheid derhalve gegrond is;

.....

NOOT: Wat betreft de op de factuur gedrukte bijzondere voorwaarden vergelijkte men: Rb. Kph. Sint Niklaas, 19 December 1950, R.W. 1950-1951, 963; Rb. Kph. Gent, 24 October 1950, R.W. 1950-1951, 1472; id. 31 Mei 1951, R.W. 1951-1952, 468; Rb. Kph. Antwerpen, 22 en 28 Mei 1951, R.W. 1951-1952, 423 en 424; Rb. Kph. Aalst, 27 November 1951, R.W. 1951-1952, 900.

Vlaamse Juristen,

abonneert U

op het

“Rechtskundig Weekblad”

BALIELEVEN

VERBOND DER BELGISCHE ADVOCATEN

Algemene vergadering van het Verbond te Mechelen.

Wij ontvingen van het Verbond der Belgische Advocaten de hieronderstaande mededeling.

* * *

Het Verbond kent geen rust en hoopt zijn programma nog te verwezenlijken vóór het einde van het rechterlijk jaar, t.t.z. vóór de algemene vergadering die de laatste Zaterdag van Juni zal plaats hebben te Doornik.

Op 15 Maart aantsaande zal er een algemene vergadering gehouden worden te Mechelen. Deze samenkomst zal plaats hebben in de Troonzaal van het Gerechtshof, daar waar Margaretha van Oostenrijk haar ontvangsten hield. Wij hopen dat het Gerechtshof te Mechelen op deze dag een grote bedrijvigheid zal kennen. Alle tekens wijzen hierop, wanneer men denkt aan de schitterende vergadering te Mons waar, niettegenstaande het allerongunstigste winterweder van het jaar, een groot aantal stafhouders en leden aanwezig waren.

De dagorde der bijeenkomst te Mechelen is buitengewoon belangrijk.

Na de algemene raad te hebben aangesteld zal het Verbond dadelijk overgaan tot het bespreken van het voorstel Charpentier aan de hand van het verslag opgesteld door Mr Boland zoon, advocaat te Verviers.

De spoedige stemming van dit verslag door het Parlement zou in belangrijke mate de zware gang der correctionele en andere zittingen verlichten. Men kan niet begrijpen dat het Parlement, aan hetwelk dit voorstel onderworpen is, nog steeds slachtoffer zou zijn van de gerechtelijke routine en van de bureaucratische geest.

De toestand is heel eenvoudig. Wanneer het Verbond zich wendt tot het Ministerie van Justitie krijgt het ten antwoord « bereid wetsvoorstellen voor ». Wanneer de voorstellen klaar zijn, worden ze begraven.

Het Verbond zal eveneens twee andere ontwerpen onderzoeken, waarvan het ene als voorwerp heeft de overdreven deurwaarderskosten. Er is geen advocaat die niet verplicht wordt aan zijn cliënten zekere kleine processen af te raden wegens de al te hoge deurwaarderskosten.

Het is volstrekt nodig dat deze kosten zouden verminderd worden in ernstige verhoudingen, of dat men aan de rechtzoekenden de mogelijkheid verleent in de zaken beneden de 200.000 fr. de deurwaardersakten door aanbevolen brieven te vervangen.

Er zijn menigvuldige procedures heden ten dage die een volstrekt middeleeuws uitzicht hebben en die in de huidige beschavingstoestand en de tegenwoordige economische omstandigheden volstrekt dienen gewijzigd te worden.

Het Verbond zal ook de mogelijkheid onderzoeken de pleitbezorgers enkel ten facultatieven titel te laten voortbestaan. Het heeft lang genoeg geduurd dat het Verbond, dat strijdt in het algemeen belang tegen de traagheid van het gerecht en tegen de overdreven gerechtskosten, gewacht heeft op een behoorlijk voorstel dat door de avoués zelf uitgewerkt zou zijn geworden. Zij waren bijzonder bevoegd voor het uitwerken van dergelijk voorstel en het zou mogelijk zijn dat ze op behoorlijke wijze hun bedrijf verder zouden uitoefenen, wanneer zij het Verbond wilden ter hulp komen.

De vergelijking met hetgeen gebeurt vóór de Recht-

banken van Koophandel en andere rechtsmachten, waar de tussenkomst van de pleitbezorgers niet vereist is, toont aan hoe zwaar deze instelling weegt op de rechtsbedeling en hoe gerechtvaardigd de wens is van de overgrote meerderheid der advocaten, die verlangen dat deze instelling, die werkelijk geperimeerd en al te kostelijk is, zou worden afgeschaft.

Andere vraagstukken zullen nog tijdens de vergadering van het Verbond besproken worden. Men mag ervan overtuigd zijn dat ze alle zullen opgelost worden zoals al degene die aan het Verbond werden gesteld.

Men mag verhoppen dat onze confraters zullen begrijpen, dat zij op 15 Maart moeten verzaken aan een week-end om allen hun belangen te gaan verdedigen in de heerlijke stad Mechelen.

Daarbij zal er na de zitting een receptie gehouden worden door de Raad der Orde en de dames der confraters zullen een thee aanbieden in het Gerechtshof.

VLAAMSE CONFERENTIE DER BALIE TE ANTWERPEN

Het stagistensouper

Onze Conferentie is de trouwe bewaarster van eerbiedwaardige gebruiken, die — uit de duisternis der tijden ontsproten — nimmer hun zin of karakter verloren.

Het souper der Stagisten is een enige gelegenheid voor de jonge advocaten om zich te laven en te voeden op de kosten hunner patroons, en om zich — zij het met hoffelijkheid — te wreken over al de grote en kleine tegenkantingen, die aan hun «minderwaardige staat» verbonden schijnen.

Op Donderdag 21 Februari liep de restauratiezaal der Kapel van Bourgondië, geleidelijk aan vol met een hongerige menigte van om en bij 95 confraters. Al vlug schaarden zij zich rond de meterlange tafels en degusteerden: koude vleeschotel, de gebruikelijke imposante gezoden worst en een nagerecht. Dit alles «ad libitum» besproeid door gerstenat, welwillend aangeboden door de Heer Stafhouder.

Voorzitter Mr E. Ooms nam het woord om iedereen welkom te heten, de Heer Stafhouder te danken voor zijn milde gaven en tal van revueprestaties aan te kondigen. Bovendien, en hier luisterden de stagisten met gespannen aandacht, werden de voorwaarden aangekondigd onder dewelke de Welsprekendheidsprijskamp zou doorgaan. Dit jaar rond April - Mei wordt er een aanvang gemaakt met de wedstrijden, welke erin bestaan onder vorm van burgerlijk en tegensprekelijk geding, een twaalfstal aangeduide juridische strijdvrage te behandelen. De lijst der problemen ligt ter inzage bij het Bestuur der Conferentie. Drie prijzen resp. van 5000 fr., 1250 fr. en 750 fr. (gedeeltelijk uitkeerbaar onder vorm van een inschrijving op het Rechtskundig Weekblad) zullen door de jury aan de laureaten worden toegekend.

Stafhouder Mr Van der Planken, replikeerde kort en spiritueel op de hem toegesproken lofwoorden en wenste de disgenoten een verdere vrolijke avond.

Vrolijk is die avond werkelijk geworden. Een prachtige en werkelijk geestige revue werd magistraal voorgedragen door Mrs Felix Maes en Oscar Dyck, die dan ook een welverdiend succes behaalden. Mr Suls hield de atmosfeer even vrolijk door zijn origineel ingeleide en evenzo voorgedragen «Klacht van de Stagist». — Tenslotte putte Mr René Victor in zijn omvangrijke voorraad oude revueprestaties en deed — karikaturaal — enkele typische figuren herleven, welke meestal, jammer genoeg, de balie en zelfs deze sterfelijke wereld verlaten hebben.

Dan werd de vergadering geheven en ieder ging... zijn weg.

J. M.

VLAAMSE CONFERENTIE BIJ DE BALIE TE GENT

De maand Januari was bijzonder druk voor de leden.

Op 12 Januari had het «Bal der Rechten» plaats, ingericht in samenwerking met het VI. Rechtsgenootschap, naar aanleiding van het 5e bestaanslustrum van deze faculteitskring. Dit stijlvol bal werd bezocht door een volledig Vlaams publiek en de leiding, waargenomen door stud. jur. Van Malleghem, was zeer verzorgd.

Op 16 Januari werd in de Aula van de Rijksuniversiteit een Academische zitting gehouden, tot viering van vermeld 5e lustrum, waarop dhr L. Moyersoën, ex-Minister van Justitie, toen pas Minister van Binnenlandse Zaken, het woord voerde en de studenten in de Rechten en de jonge advocaten aanspoorde vaardige advocaten en juristen te worden om des te beter de Vlaamse zaak te dienen. Terzelfdertijd werd een verdiende hulde gebracht aan Rector Prof. Dr A. Kluyskens, stichter van het Vlaams Rechtsgenootschap, die als eminent rechtsgeleerde volk en land veel diensten bewijst. Deze academische zitting werd gevolgd door een receptie en banket, waarbij vooraanstaande personaliteiten en o.m. verschillende ministers en gewezen ministers aanzaten.

Op 17 Januari kregen onze leden de gelegenheid het geïnteresseerd publiek te zijn in de Assisenzaal van het Gerechtshof, waar leden van het jubilerend VI. Rechtsgenootschap een praktische pleitoefening in een assisenzaak hielden.

Op 24 Januari werden wij ontvangen in de lokalen van de eeuwenoude en traditiesloten St Jorisgilde, met bezoek aan het interessant museum. Een sappige causerie over «Gentse Folklore» door Prof. Dr Paul de Keyser tooidde de avond, waarna verschillende leden er een proefsot met de kruisboog op waagden.

Als apotheose voor de maand werd op 31 Januari het traditioneel jaarlijks stagistensouper gehouden, waarop de vertegenwoordiger der stagisten werd verkozen.

Vooraf hield confrater en senator Edmond Ronse een causerie over de reis, die hij meemaakte als onder voorzitter der Interparlementaire Conferentie, naar Griekenland en Jougoslavië. Hij maakte ons deelgenoten van de indrukken die hij op verschillende gebieden had opgedaan. Daarop volgde een democratisch souper, waaraan zeer veel jongere confraters deelnamen.

De twee voorgedragen kandidaten werden door hun respectievelijke supporters hardnekkig verdedigd en gesteund. Uiteindelijk schonken de stagisten hun vrouwen aan confrater Willy de Vynck. Het souper zelf verliep in de beste stemming.

M. de C.

CONFERENTIE DER JONGE BALIE TE MECHELEN

De Conferentie der Jonge Balie te Mechelen hield hare plechtige feestzitting op Zaterdag 23 Februari i.l. in de «Troonzaal» van het gerechtsgebouw te Mechelen.

Op het podium der prachtig versierde zaal hadden plaats genomen Mr. P. Struyve, Voorzitter van de Senaat, Mr C. De Cocq, Stafhouder der Balie van Mechelen en het bestuur der Conferentie Mr Fr. Maerten, voorzitter, Mr K. Van den Heuvel, ondervoorzitter en Mr L. Van den Eede, secretaris.

Onder de zeer talrijke en uitgelezen aanwezigen werden door de voorzitter der Conferentie op bijzondere wijze verwelkomd: Mgr. De Smedt, hulpbisschop, vertegenwoordiger van Zijne Eminentie Kardinaal van Roey, Majoor Jacobs, vertegenwoordiger van de Plaatscommandant, de heer M. Croonen, Voorzitter der Rechtbank van Eerste Aanleg te Mechelen, de heer s'Heeren, Procureur des Konings te Mechelen, de heer Tricot, Arrondissementscommissaris, Mr E. Maes, volksvertegenwoordiger, de heren Senatoren J. Verbert en C. Neefs, Mr C. Spillemaekers, lid der bestendige deputatie, Mr J. Theyenet, Stafhouder der Balie bij het Hof van Beroep te Brussel, Mr C. Van der Planken, Stafhouder der Balie van Antwerpen, Mr Baeté, Stafhouder der Balie van Leuven, Mr Van Hal, Stafhouder der Balie van Turnhout, Mr E. Ooms, Voorzitter der Vlaamse Conferentie van Antwerpen, Mr De Coninck van Noyen, Voorzitter der Conferentie der Jonge Balie te Dendermonde en de vertegenwoordiger der Conferentie der Jonge Balie van Leuven.

Na een bijzonder dankwoord aan de Heer Voorzitter der Rechtbank voor de welwillendheid en de sympathie waarop de Conferentie steeds mocht rekenen en waarvoor zij Hem ten eerste erkentelijk is werd door de Voorzitter der Conferentie het woord verleend aan de Heer P. Struye, Voorzitter van de Senaat die in een klaar en zeer boeiend betoog handelde over het actuele onderwerp « Het Europa van Straatsburg ».

Na een historisch overzicht der staatkundige evolutie van Europa en de verschillende vergeefse pogingen die in het verleden werden gedaan om een nauwere samenhang tussen de staten te verwezenlijken komt de spreker tot het besluit dat Europa dat vroeger steeds een leidende rol speelde in de wereld, thans machteloos is en aangewezen op de steun van Amerika.

Als oorzaken van deze teleurgang stipte de spreker onder meer aan de vrebrotkeling van Europa in vele staten, de industriële ontwikkeling van Amerika, de verzwakking als gevolg der oorlogen van de laatste decennia, de splitsing van Europa in twee ideologische kampen.

Vele landen voelden aan dat, zelfs met de steun van Amerika, Europa zich niet zou kunnen oprichten en de uiteindelijke ondergang vermijden indien het zich niet verenigde.

Een eerste en historische stap in deze richting is Benelux.

Een volgende belangrijke stap werd gedaan door de oprichting van de Raad van Europa.

Niet alle landen van Europa echter maken deel uit van de Raad van Europa, de staten, leden van de Raad, zou men kunnen noemen « Het Vrije Europa ».

Nochtans bestaat er nog steeds een scherp conflict tussen staten, die weigeren hun soevereiniteit prijs te geven, als de Skandinaafse staten en Engeland, en de meerderheid der continentale staten van West-Europa die tussen alle Europese staten wezenlijke banden wensen te zien tot stand komen. Vooral Engeland bracht een teleurstelling wanneer de conservatieve regering, zij het dan misschien in hoffelijker termen nochtans dezelfde afzonderingspolitiek bleef volgen als de labour regering. Ongetwijfeld is de zeer bijzondere toestand van Engeland dat niet alleen tot de Europese sfeer behoort maar tevens deel uitmaakt van de Angel-Saksische gemeenschap en van de Commonwealth hiervan de oorzaak.

Indien men tot een Europese Eenheid wil komen is het noodzakelijk dat er een einde gemaakt wordt aan de tolbarelen tussen de onderscheidene staten. Daarom moet het Schumanplan gunstig worden onthaald.

Trouwens, zegt spreker, dit plan is niet in strijd met onze Grondwet.

Wat betreft de plannen voor een Europees leger waarover thans te Lissabon wordt beraadslaagd merkt spreker op dat deze plannen uiteraard veel kieser zijn en op ernstige bezwaren stuiten. Deze plannen hebben ook een politiek aspect en wijken, wegens de afzijdigheid van Engeland af van de politiek die België steeds heeft gevolgd en die op Engeland was gericht.

De Heer Struye besluit dat België, indien het door de omstandigheden er toe genoopt wordt deel te nemen aan een louter continentale gemeenschap, er moet op waken dat de Raad van Europa het onontbeerlijk contact onderhoudt tussen de continentale staten en Engeland en drukt de hoop uit dat ons land steeds aan de spits moge staan bij de pogingen om een werkelijk « Verenigd Europa » tot stand te brengen.

Na het dankwoord van de Voorzitter der Conferentie en de rouwhulde door de Stafhouder Mr C. De Cocq werd de feestzitting geheven en vonden de genodigden elkaar terug op de receptie die door de Conferentie werd aangeboden.

Spijtig dat, buiten de Heer Voorzitter der Rechtbank en de Heer Procureur des Konings, geen enkel magistraat op de feestzitting en receptie aanwezig was.

L. V.

CONFERENCE DU JEUNE BARREAU D'ANVERS

Spreekbeurt van Mr Bondoux.

Op Donderdag, 14 Februari 1952 had in de Assisenzaal van het Gerechtshof te Antwerpen een plechtige zitting plaats van de Conférence du Jeune Barreau. De vergadering werd bijgewoond door talrijke hoogwaardigheidsbekleders en Mr Schöller kon zich als voorzitter bij de opening der zitting over een ongemeen belangrijke publieke belangstelling verheugen.

Mr Bondoux, die lid is van de Raad der Orde van Advocaten te Parijs, herinnerde in het eerste deel van zijn betoog, aan de historische omstandigheden, waarin de verschillende Franse legergroepen gegroeid zijn tot op het moment, dat ze onder het bevelhebberschap werden gesteld van een der grootste militaire leiders nl. de onlangs overleden maarschalk de Lattre de Tassigny.

Het substantieel deel der spreekbeurt behandelde de belevenissen, die spreker zelf zag en hoorde van het ogenblik af, dat hij zelf verbonden werd aan de staf van de generaal. De menigvuldige aneddoten, die de uiteenzetting illustreerden, stelden vooral de gekoppelde hoedanigheden als mens en militair leider van generaal de Lattre de Tassigny in het licht.

Mr Bondoux beklemtoonde verder welke belangrijke rol generaal de Lattre de Tassigny gespeeld heeft rond het moment der Duitse kapitulatie. De spreker wenste daardoor te bewijzen dat de held zijner spreekbeurt ook ongemeen grote staatsmansgaven bezat en er op gesteld was uit de militaire overwinning ook de grootste politieke voordelen te halen voor zijn land.

De rede van Mr Bondoux berustte op een grote liefde, die hij aan zijn held toedraagt. Zij werd voorgedragen met een grote welsprekendheid en, spijs haar aneddotisch karakter, geldt ze als een waardevol historisch betoog. De langdurige toejuichingen bewezen de dankbaarheid van het publiek voor het intellectueel genot, dat het anderhalf uur mocht ervaren.

R. J.

MEDEDELINGEN

LEZINGEN VAN PROF. OFFERHAUS IN DE VRIJE UNIVERSITEIT TE BRUSSEL

Op Dinsdag 4, Woensdag 5 en Donderdag 6 Maart 1952, te 11 uur, zal de heer Offerhaus, hoogleraar aan de Universiteit te Amsterdam, drie lezingen houden over « De VIIe Zitting der Conferentie van Internationaal Privaatrecht te 's-Gravenhage », ter Faculteit der Rechtsgeleerdheid (zaal René Marçq).

De toegang tot deze lezingen is vrij.

VRIJE UNIVERSITEIT TE BRUSSEL

Het Beheer van de Vrije Universiteit te Brussel deelt ons mede, dat de hiernavolgende cursussen te begeven zijn aan deze Universiteit: de verzekeringen, de zeeverzekeringen en gemene averij, de criminele prophylaxie.

De verzoekschriften van de kandidaten, met curriculum vitae, moeten toegezonden worden aan de heer Rector der Universiteit, Franklin D. Rooseveltlaan 50, Brussel.

TIJDSCHRIFTEN

Arresten en adviezen van de Raad van State - Januari 1952.
Rechtspraak.

Tijdschrift voor Sociaal Recht en van de Arbeids-gerechten - nr 1 - 1952.
Geysen R., Les conseils d'entreprise. — Rechtspraak.

De Gemeentegids - n° 34, Februari 1952.
De structuur van het Schumann-plan. — De gezwo-
renen der assisenhoven.

Tijdschrift voor Notarissen - Januari 1952 - nr 1.
H. Du Faux, Personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid begrijpende twee vennoten. Overlijden van een der vennoten zonder erfgenen na te laten die van rechtswege vennoot worden. Ontbinding der vennootschap?

Tijdschrift voor Bestuurswetenschappen - September, November 1952 - nr 5 en 6.

Dr J. Mertens, Omtrek van het Administratief Recht. — Dr A. vander Stichele, Tenuitvoerlegging van een Onwettig bevel. — Dr A. Desmet, Het Britse «Local Government». — Dr A. Schillings, Het Hoger Instituut voor Bestuurs- en Handelswetenschappen: Opening van het 14e Academie jaar.

Nederlands Juristenblad - afl. 8 van 23 Februari 1952.
Mr. A. Van Kleffens, Europese Integratie en Grond-

wet. — Prof. Mr C. H. F. Polak, Grondwet en internationale overeenkomsten.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-amt en Registratie - n° 4230 van 16 Februari 1952.

Prof. Mr J. H. Beekhuis: De nieuwe wet op de appartementen. — Mr A. D. Bonnet: De « voorlopige koopakte » en artikel 671 B.W.

Nr 4231 van 23 Februari 1952.

Prof. Mr J. H. Beekhuis, De nieuwe wet op de appartementen. — Mr S. Stutvoet, Vervreemding van onroerende goederen, welke tot een landbouwbedrijf behoren. (art. 6, lid 2, van het Besluit op de Inkomstenbelasting 1941). — Mr W. K. G. Rebel, Art. 1095 B.W. nooduitgang voor de Nederlandse Bank.

Journal des Tribunaux - 17 février 1952, n° 3927.

M. Th. Motte: L'examen médico-psychologique et social du délinquant. — Jean Canivet: Des consentements nécessaires à l'adopté en raison de sa minorité.

N° 3928 van 24 février 1952.

Cyr Cambier, Le conseil d'Etat et la règle du droit.

Journal des Tribunaux d'Outre-Mer - 15 février 1952, n° 20.

Discours de M. Pierre Wigny: Politique coloniale et psychologie indigène. — P. Orban: Le louage de services.

Revue générale des Assurances et des Responsabilités - n° 10, décembre 1951.

S. Rouffy: De la prescription des actions en dommages-intérêts dirigées par les assurés sociaux contre leurs employeurs.

Revue de l'administration et du droit administratif de la Belgique - 2e afl. 1952.

Rechtspraak.

Recueil général de l'enregistrement et du Notariat - février 1952.

L'emprunt de l'assainissement monétaire. — Rechtspraak.

Recueil Dalloz de Doctrine, de Jurisprudence et de Législation - n° 7 - 14 février 1952.

M. Edm. Bertrand: Plaidoyer pour les avocats.

N° 8 van 21 février 1952.

M. Paul M. F. Durand, La coordination des transports et la jurisprudence.

Finances publiques - n° 4 - 1951.

Catherin Seckler-Hudson, Current Trends in Public Budgeting in the United States. — U. K. Hicks, A further Report. — O. Bakker, The Budget Cycle in Public Finance in the United States of America. — Baljit Singh, A Concept of Optimum Budget. — J. F. Due, The sales tax as an anti-inflationary measure.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"